

ภาพที่ 74 ภาพหินโม่สมบัติสาธารณะพิพิธภัณฑสถานกลางแจ้ง

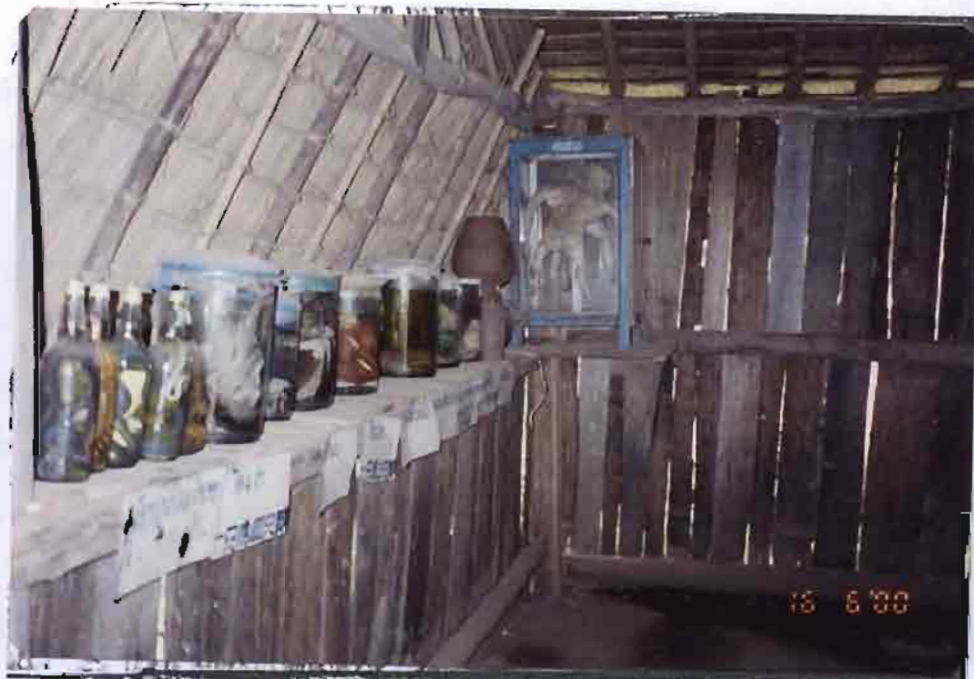

ภาพที่ 75 ครกพลังน้ำ

3) การปรับปรุงอุทยานสัตว์ประหลาด อุทยานสัตว์ประหลาดเป็นการนำสัตว์เลี้ยงและสัตว์ป่าที่มีรูปร่างผิดแปลกไปจากธรรมชาติมาดองหรือสตาร์ฟ เป็นการเพิ่มสีสันให้กับสวนประกอบอื่น ๆ ของกลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จัดวางไว้ในบ้านตัวอย่าง มังจี้จะมีการปรับปรุงบริเวณรอบ ๆ อาคารที่เก็บและภายในอาคารให้สะอาดและสะดวกต่อการเดินชม

ภาพที่ 76 มุมพิกัดหรืออุทยานสัตว์ประหลาด

6. กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์เครดิตยูเนียน การศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์เครดิตยูเนียนบ้านดอยปุยโดยเน้นที่ปัญหา จากการศึกษาทางปัญหิต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเศรษฐสยาม (2540 : 60 – 65) ดังนี้

1) ขาดนักจัดการที่มีคุณภาพ ไม่สามารถหานักจัดการมืออาชีพมาบริหารสหกรณ์ได้ สหกรณ์ในปัจจุบันจึงอาศัยกรรมการสหกรณ์ที่มีความสามารถได้ยาก ถึงแม้จะมีการฝึกอบรมความรู้และทักษะมาแล้วก็ตาม เพราะนักจัดการสหกรณ์ต้องมีความสามารถในการบริหารการเงิน บริหารระบบงาน และบริหารคน สภาพชุมชนบ้านดอยปุยเป็นชุมชนที่สมาชิกมีความผูกพันกัน ฉันทันอง การเป็นหนี้หรือการอนุมัติเงินกู้จึงมักเป็นไปด้วยความเกรงใจ กรรมการหรือญาติของ กรรมการจึงมักได้รับการอนุมัติเงินกู้ก่อนใหญ่ ขาดการกลั่นกรองอย่างรอบคอบจากคณะกรรมการโดยรวม จึงเกิดปัญหาไม่สามารถชำระหนี้สินหรือแม้แต่ดอกเบี้ยได้ ทำให้สมาชิกหรือกรรมการผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์เกิดความท้อใจและลาออก

2) ปัญหาแรงจูงใจ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกิดการท้อใจ เนื่องจากการเสียสละเวลา มาทำงานให้สหกรณ์ไม่คุ้มค่า การใช้เวลาไปทำธุรกิจส่วนตัวจะได้รับผลตอบแทนสูงกว่า สถานการณ์จึงกลายเป็นว่า คนเก่งไม่อยู่ คนที่อยู่มักจะไม่ค่อยเก่ง ธุรกิจสหกรณ์จึงเติบโตได้อย่างจำกัด

3) ปัญหาความเข้าใจของสมาชิกผู้มีส่วนร่วม การที่จะรักษาคนดีมีฝีมือไว้ดูแล สหกรณ์ และมีสมาชิกให้ความร่วมมืออย่างจริงจังนั้นจะต้องใช้ทั้งผลประโยชน์และจิตสำนึกควบคู่กันไป จะหวังพึ่งเพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ ปัญหานี้ ทินกร (2544 : สัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า สมาชิกค้างจ่ายทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย เพราะเห็นว่ากลไกของสหกรณ์อ่อนแอ ไม่ได้ขาดสมาชิกขาดจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของร่วมกัน ถึงแม้ว่าจะได้รับสวัสดิการดีก็ตาม สมาชิกขาดความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์

แนวทางแก้ปัญหา จากสภาพปัญหาที่ผ่านมา คณะกรรมการสหกรณ์จึงได้กำหนดมาตรการที่เข้มงวดขึ้นเพื่อให้ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ของสหกรณ์เกิดความศักดิ์สิทธิ์ ดังนี้

- ก. ทำหนังสือทวงถึงสมาชิกและผู้ค้าประกันโดยตรง
- ข. จ้างทนายความทำหนังสือทวง หากไม่ได้ผลจะดำเนินการตามกฎหมาย
- ค. ให้ความรู้เพิ่มแก่สมาชิกโดยการฝึกอบรมระยะสั้นโดยการเชิญวิทยากรจากชุมชนสหกรณ์สาขาภาคเหนือและสหกรณ์อำเภอเมืองเชียงใหม่
- ง. ในกรณีที่สมาชิกมีเหตุผลพอสมควร จะทำการประนอมหนี้ให้เป็นราย ๆ ไป โดยการแปลงหนี้ให้มีการชำระคืนน้อยลง

ตารางที่ 11 สถานภาพของสหกรณ์เครดิตยูเนียนดอยปุย

จำนวนสมาชิก	94	คน
ทรัพย์สิน		
- เงินกู้	1,138,888.50	บาท
- เงินฝากกองทุนร่วม	3,000.00	บาท
- เงินฝากลงทุน	20,800.00	บาท
ทุน		
- ทุนเรือนหุ้น	823,124.00	บาท
- เงินสำรอง	67,302.51	บาท
- ทุนการศึกษา	15,115.00	บาท
- ทุนขยายงาน	32,232.07	บาท
- ทุนสาธารณประโยชน์	11,515.00	บาท
- ทุนสร้างสำนักงาน	9,519.00	บาท
รวม	2,121,496.08	บาท

การถอดบทเรียนร่วม ทางโครงการวิจัยได้ร่วมกับคณะเจ้าหน้าที่จาก สกว.สาขาภาคเหนือ นำโดย นางสาวสุพรรณา บัวพันธ์ และนายโกมล สนั่นก้อง จัดเวทีชุมชนขนาดเล็กเพื่อร่วมกัน ถอดบทเรียน มีผู้เข้าร่วมเวทีเสวนาประมาณ 20 คน จากการเสวนาและร่วมกันถอดบทเรียนพอแบ่งออกได้ในสองด้านคือ

1) ด้านที่เป็นบวก พบว่าได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนดังนี้

ก. เกิดความเข้าใจระหว่างหน่วยราชการกับชุมชนบ้านดอยปุยตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ กฎระเบียบของทางราชการย่อมมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนพอสมควร การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้ดำเนินการขออนุญาตกรมป่าไม้ตาม ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการเข้าไปศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการในพื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. 2542 และได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ตามหนังสือที่ กษ 0709.35 / 402 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2544 ผู้วิจัยได้นำเรื่องแจ้งต่อทีมงานวิจัยในชุมชนว่าโครงการวิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากกรมป่าไม้โดยเฉพาะ นายปลอดประสพ สุรัสวดี อธิบดีกรมป่าไม้ได้กรุณาให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อโครงการให้เหมาะสมจึงนับได้ว่าได้เกิดความเข้าใจระหว่างคน

ในชุมชนและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้กรมประชาสัมพันธ์โดยศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ให้การสนับสนุนบุคลากรในการให้คำแนะนำแก่ทีมงานวิจัยในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ด้วย (ดูภาคผนวก)

ข. การเกิดจิตสำนึก กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเกิดจิตสำนึกต่อทั้งกลุ่มของตนเอง กลุ่มของผู้อื่นและชุมชนโดยภาพรวม มองเห็นความสำคัญของกันและกันมีการดำเนินงานตามบทบาทของตนเองในระดับที่น่าพอใจ

2) ด้านที่เป็นปัญหา

ก. การท่องเที่ยวชุมชน หากจะวิเคราะห์ในภาพรวมแล้ว ปัญหาการท่องเที่ยวชุมชนอาจเกิดจากปัญหา 3 ประการคือ

- ปัญหาภายนอกชุมชน ปัจจุบันมีชุมชนชาวเขาอื่น ๆ ที่เป็นทางเลือกหรือเป็นคู่แข่ง
- ปัญหาภายในชุมชน ความเข้มแข็งของกลุ่มไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ในส่วนนี้อยู่ในระหว่างพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (พัฒนาคน) ให้เกิดความสามัคคีทั้งในระดับกลุ่มและระดับชุมชน
- ข. รายได้และรายจ่ายในระดับครัวเรือน จากการที่มีการสื่อสารในหลากหลายรูปแบบเข้าสู่ชุมชนบ้านดอยปูย ทำให้มีการส่งเสริมการขาย การโฆษณาเร่งเร้าให้มีการซื้อสินค้าและบริโภคสินค้าในลักษณะของการเลียนแบบ ทำให้ลัทธิบริโภคนิยมได้ซึมซาบเข้าสู่ชุมชนบ้านดอยปูย การบริโภคสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์และเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ ทำให้เป็นหนี้สินรายได้ไม่พอกับรายจ่ายที่จำเป็น นอกจากนี้บุตรหลานที่ลงไปศึกษาต่อในเมืองมีการใช้จ่ายที่สูงเกินกว่ารายได้ที่ผู้ปกครองสามารถจะส่งเสียได้ (วิธีการศึกษาเป็นปัญหา)

- ค. รายได้ในระดับชุมชน จากการที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาชมหมู่บ้านดอยปูยโดยเฉลี่ยวันละประมาณ 500 – 600 คน การจับจ่ายซื้อของนักท่องเที่ยวเหล่านี้จะทำรายได้ที่ดีแก่ชุมชนบ้านดอยปูย แต่จากการร่วมกันถอดบทเรียนครั้งนี้พบว่า รายได้จากการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตกอยู่กับกลุ่มนายทุนจากนอกชุมชน คนจากนอกชุมชนจะมีการซื้อหรือเช่าอาคารร้านค้าจากเจ้าของเดิม ตอนเช้าขึ้นไปขายของตอนเย็นขนเงินกลับบ้าน ในเวลาที่เสวนาได้มีการเสนอแนะให้มีการศึกษาเกี่ยวกับบุคคลภายนอก (นายทุน) ที่ไปทำการค้าในชุมชนว่า พวกเขาทำรายได้จากการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านดอยปูยเท่าไร คนในชุมชนจริง ๆ ทำรายได้ได้เท่าไร อย่างไรก็ตามหากย้อนไป

ศึกษาระเบียบชุมชนที่ได้จากการวิจัยและพัฒนาครั้งนี้จะพบว่า ได้มีการกำหนดระเบียบเพื่อ
สกัดกั้นหรือแก้ปัญหาในส่วนนี้แล้ว (หมวดที่ 8 มาตรการว่าด้วยการให้เช่าร้านค้า)

ภาพที่ 77 ภาพกิจกรรมร่วมถอดบทเรียน

2.7 สรุปผลการวิจัยโดยรวม จากการวิจัยและพัฒนาในช่วงที่ 2 (1 เมษายน – 31
สิงหาคม 2544) สามารถสรุปผลการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ได้ว่า ประสบความสำเร็จ
ในระดับที่น่าพอใจ วิเคราะห์ได้ ดังต่อไปนี้

ก. ด้านการศึกษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะบาง อย่างที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ (Super Natural Power) ที่มีผลต่อความอยู่รอดของชาวม้งในวิถีชีวิตแบบจารีตประเพณี หรือสังคมจารีตประเพณี (Traditional Societies) เพื่อเป็นการอนุรักษ์และเป็นการนำเสนอ (Presentation) มรดกทาง วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมชนเผ่าอันยาวนานนี้ ถือได้ว่า เป็นพลังของชุมชน (ประเวศ , 2542 : 22 อ้างแล้ว) ถึงแม้จะหยิบยกมาเพียงบางส่วน และศึกษาเฉพาะในระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นเท่านั้นก็ตามแต่ก็สามารถคาดหวังได้ว่าจะสามารถใช้ เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้แก่ผู้สนใจได้ทำการศึกษาต่อยอดอย่างเจาะลึกต่อไปซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อ มวลมนุษยชาติได้อย่างไม่คาดฝันก็ได้ ตัวอย่างที่พบเห็นได้แก่ กระชายดำ (Sab Txhim Nishav) พืชสมุนไพรโบราณของชาวม้งที่ใช้กันมานานนับร้อยนับพันปี ปัจจุบันพบว่า มีสรรพคุณตามอย่าง ภูมิปัญญาของชาวม้งจริง และพืชตัวเดียวกันนี้ก็พืชสมุนไพรจีนโบราณที่ชาวจีนโบราณใช้กัน มานานนับร้อยนับพันปี เช่น กันปัจจุบันกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ มีราคาสูง มีการผลิตเชิง พาณิชในระดับอุตสาหกรรมได้ (รายการหลังข่าวภาคค่ำทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 9 วันที่ 15 - 16 สิงหาคม 2544)

ข. สร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กลุ่มต่าง ๆ จากการที่แต่เดิมกลุ่มต่าง ๆ ภายใน ชุมชนบ้านดอยปุยต่างคนต่างทำงานการกระจายอำนาจการปกครองโดยเฉพาะการเกิดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้บทบาทของกลุ่มผู้ใหญ่อ่อนแอลง การเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ ทำให้เกิดภาวะการปรับตัวไม่ทันเพราะผลประโยชน์ที่มีอยู่กับธรรมเนียมดั้งเดิม ความกลัวการ เปลี่ยนแปลง ความกลัวถูกกดดันทางสังคม และการขาดการศึกษา (สนธยา , 2533 : 127 อ้างแล้ว) คณะผู้วิจัยได้อิงทฤษฎีต่าง ๆ ทางสังคมในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ทฤษฎีการควบคุม ทางสังคม (Social Control Theories) ในการจัดระเบียบชุมชนโดยคำนึงถึงสถานภาพบุคคลและ กลุ่มต่าง ๆ ปทัสฐานสังคม ค่านิยมเป็นต้นเพื่อป้องกันความล้มเหลวในการบังคับใช้ระเบียบ ชุมชน จึงให้สมาชิกในชุมชนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำประชาพิจารณ์ กำหนดบทลงโทษ (สนธยา , 2533 : 138 อ้างแล้ว) ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theories) การจัดเวทีชุมชนเพื่อเกิดการ เรียนรู้ร่วมกัน ทำให้คนในชุมชนได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ และสามารถรวบรวมสิ่งที่รับรู้ทั้งหมดเข้า เป็นระเบียบระบบ เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ หยั่งเห็นในการแก้ปัญหา มีผลทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการคิดและการทำงาน (สนธยา , 2533 : 159 อ้างแล้ว) นอกจากนี้ ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Active Participation Theories) ซึ่งเสนอ โดย

•

เข้มแข็งให้แก่กลุ่มต่าง ๆ ได้แก่

ภูมิปัญญาหาทองถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเพณีและกฎหมายบ้านเมือง

ๆ ในการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้

สิ่งแวดล้อม และทั้งวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว

ปลูกต้นกล้วยฯ ผลิตผักกล้วยฯจัดเสื่อผ้าชุดมั่งให้นักท่องเที่ยวเยียวถ่ายรูป

5) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำการพัฒนาล่องแก่งลัดสวนสมุนไพร พืชสมุนไพรกลางแจ้ง และอุทยานสัตว์ประหลาด

6) กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์เครดิตยูเนียน คณะกรรมการได้กำหนดแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น (ดูหน้า 70) เพื่อที่จะได้จัดเป็นเครือข่ายกับกองทุนหมู่บ้านอื่น ๆ ที่มีอยู่และกองทุนที่กำลังจะเกิดขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ในช่วงที่ 2 (1 เมษายน - 31 สิงหาคม 2544)

1) ความสอดคล้องของกิจกรรมและฤดูกาล การวิจัยและพัฒนาจะต้องดำเนินการตามฤดูกาล เช่น ช่วงการจัดเวทีชุมชนเพื่อการเรียนรู้ ควรจะเป็นช่วงฤดูแล้งที่ชาวบ้านว่างจากการทำงานแต่ไม่ควรตรงกับวันหยุดเทศกาลซึ่งมีนักท่องเที่ยวมากซึ่งชาวบ้านมีภารกิจต้องค้าขาย การจัดกิจกรรมที่มีหน่วยงานสนับสนุนร่วมหลายหน่วยงาน การจัดกิจกรรมกลุ่มหลาย ๆ กลุ่มในเวลาไล่เลี่ยกันจึงมักเกิดปัญหาอุปสรรคในการประสานงานให้มีเวลาว่างตรงกัน

2) งบประมาณ ความล่าช้าของงบประมาณจะทำให้การจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับฤดูกาลและแผนงานที่วางไว้

3) ความหลากหลายของกลุ่มคน การวิจัยครั้งนี้ทำกับคนหลาย ๆ กลุ่ม ซึ่งมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ความหลากหลายทางอาชีพ จึงเกิดความหลากหลายทางความคิดการระดมความคิดจากกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายในมิติต่าง ๆ ดังกล่าวให้เกิดความคิดไปในแนวเดียวกันจึงไม่ใช่เรื่องที่จะทำได้ง่ายนัก

การวิเคราะห์แผนช่วงสุดท้าย (1 กันยายน - 31 ธันวาคม 2544) จากการวิจัย และพัฒนาที่ผ่านมาเป็นการปฏิบัติการภายในชุมชนพบว่ากระบวนการวิจัยได้ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มต่าง ๆ และชุมชนโดยรวมทั้งในทางที่เป็นนามธรรมและที่เป็นรูปธรรม กล่าวคือ

1) ในทางนามธรรม การเปลี่ยนแปลงของการยึดเหนี่ยวทางสังคม (Social Solidarity) จากการที่คนกลุ่มต่าง ๆ หรือบุคคลต่าง ๆ ภายในชุมชนเคยมีการยึดเหนี่ยวทางสังคมเป็นแบบ Organic Solidarity คือ ต่างคนต่างยึดการปฏิบัติของตนเองซึ่งอาจมีค่านิยมที่แตกต่างกัน มามีการยึดเหนี่ยวทางสังคมแบบ Mechanical Solidarity คือ คนในชุมชนจะหันกลับมายึดถือระเบียบชุมชนร่วมกัน (สนธยา , 2533 : 140 อ้างทฤษฎีของ Emile Durkheim)

2) ในทางรูปธรรม ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัตถุโดยกิจกรรมต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ (Material Culture) มีทั้งการย้อนยุคในการฟื้นฟู อนุรักษ์ และการประดิษฐ์ค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ

นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่าชุมชนชาวม้งบ้านดอยปู่ยได้รับผลกระทบพอสมควรจากภายนอกชุมชน โจทย์การวิจัยในครั้งนี้คือ ทำอะไรและทำอย่างไรไม่ให้เกิด ท้องเที่ยวชบเซา เป็นการศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวจากธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ จุดชมวิว และการชมธรรมชาติอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของคนกลุ่มที่สนใจในชุมชน ทำให้ชุมชนรู้จักวิธีเริ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนอกชุมชน เกิดทางเลือกใหม่ ๆ ในการฟื้นฟูพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์โดยตรงกับชุมชนโดยที่ชุมชนได้จัดการป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปหาผลประโยชน์โดยตรงโดยที่ผลประโยชน์ไม่ได้ตกแก่ชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม (ระเบียบชุมชนหมวดที่ 8 ข้อ 4)

ผลการศึกษารัฟฟาการทอ่งเทีษวธรรมชาติของคณะนักวิจัยและชุมชน

ในการศึกษารัฟฟาการทอ่งเทีษวธรรมชาติของคณะนักวิจัยและผู้แทนในชุมชนในครั้งนี้ เสียงส่วนใหญ่ของคณะนักวิจัยและผู้แทนชุมชนเห็นว่าผืนป่าทางทิศเหนือของชุมชนเป็นพื้นที่ป่าที่ปลูกและฟื้นฟูขึ้นมาใหม่โดยชุมชนชาวบ้านดอยปู่ภายใต้โครงการ “การปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติฯ” โดยการสนับสนุนงบประมาณจากกลุ่มบริษัทชินวัตร ประสานงานโดยอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุยกรมป่าไม้

ผืนป่าทางทิศเหนือนี้ส่วนใหญ่เคยถูกทำลายเพื่อการปลูกฝิ่นมาก่อน เมื่อชาวบ้านดอยปู่หันมาประกอบอาชีพด้านการทอ่งเทีษวเป็นหลัก เจ้าของแต่ละแห่งจึงมอบคืนให้แก่ชุมชนและฟื้นฟูให้เป็นป่ารุ่นสอง (Secondary Forest)

สำหรับดอยผากลองนั้นเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ คือ การบวช หรือพิธีเหียงของชุมชนชาวม้งบ้านดอยปู่ บ้านแม่สาใหม่และชุมชนใกล้เคียง ดังนั้นคนในชุมชนจึงต่างก็มีความคุ้นเคยกับผืนป่าทางทิศเหนือและดอยผากลองเป็นอย่างดี

มติส่วนใหญ่จึงเห็นพ้องให้จัดเวทีชุมชนเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและถอดบทเรียนร่วมกัน ตลอดจนมีการอภิปรายถึงปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก่อนที่จะมีการออกศึกษาภาคสนามตามลำดับเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

1. การจัดเวทีชุมชนเพื่อร่วมกันถอดบทเรียน

เป็นเวทีขนาดเล็กประมาณ 25 คน ใช้เวลา 2 วันคือ วันที่ 13 – 14 ตุลาคม 2544 ผู้เข้าร่วมเวทีประกอบด้วย คณะนักวิจัย คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในที่ประชุมเน้นการบังคับใช้ระเบียบชุมชน ในที่ประชุมมีการให้คำว่า จิตสำนึกของผู้คน , หลายชนเผ่า , การผูกขาด , ความเป็นเอกลักษณ์ , การอนุรักษ์ , ผู้นำไม่เป็นตัวอย่างผลของสงครามต่อการทอ่งเทีษว , ซึ่งจะได้ขยายสาระสำคัญของแต่ละข้อความดังกล่าวดังต่อไปนี้

1. จิตสำนึกของผู้คน “จิตสำนึก” นับว่าเป็นคำที่ใช้กันบ่อยมากคำหนึ่งในเวทีชุมชน ผู้คนในชุมชนส่วนใหญ่จะทำมาหากินไปวัน ๆ โดยไม่ได้คิดว่าตนเองนั้นเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชนที่จะต้องแสดงบทบาทให้ชุมชนมีความอยู่รอด ชุมชนบ้านดอยปู่มีรายได้หลักจากการทอ่งเทีษว ดังนั้นสมาชิกทุกคนจึงต้องมีจิตสำนึกถึงบทบาทของตนเอง ในที่ประชุมยังเปรียบเทียบชุมชนบ้านดอยปู่กับชุมชนใกล้เคียงได้แก่บ้านชุมชนช่างเคียนซึ่งเป็นหมู่บ้านเกษตรกรรม รายได้ส่วนใหญ่ของชุมชนบ้านขุนช่างเคียนมาจากการเกษตรกรรม สมาชิกในชุมชนจึงอาจดำรงชีวิต

แบบต่างคนต่างอยู่ได้ เข้ากินข้าวเสร็จไปทำไร่ทำสวน เย็นกลับบ้านกินข้าวเย็นเสร็จต่างคนต่างเข้านอนเพื่อเก็บแรงไว้สำหรับวันใหม่ วิถีชีวิตหมุนเวียนอย่างนี้อยู่เรื่อยไปก็สามารถอยู่รอดได้

ในทางตรงกันข้ามชุมชนบ้านดอยปูย เป็นชุมชนการท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาอย่างหนาแน่นตลอดปี สมาชิกทุกคนในชุมชนจึงต่างก็มีบทบาทในการดูแลรักษาความเป็น "ชุมชนการท่องเที่ยว" โดยการรักษากฎ "ระเบียบชุมชน" อย่างเคร่งครัด ในการปฏิบัติตามระเบียบชุมชนนั้น สมาชิกทุกคนจึงควรมีจิตสำนึกมิใช่คอยให้คณะกรรมการไปตักเตือนอยู่ทุกวัน

ภาพที่ 78 นักท่องเที่ยวเข้าชมชุมชนบ้านดอยปูยอย่างหนาแน่น (ตุลาคม 2544) ในวันหยุด

2. หลายชนเผ่า ในชุมชนบ้านดอยปูยประกอบด้วยหลายชนเผ่าได้แก่ ม้ง จีนฮ่อ คนเมืองกะเหรี่ยง เนปาล และญี่ปุ่น ในเวทีชุมชนครั้งนี้จึงมีการกล่าวถึง "หลายชนเผ่า" บ่อยครั้ง ในทำนองที่ว่า ชุมชนบ้านดอยปูยไม่สามารถเสนอเอกลักษณ์ของชุมชนตามที่นักท่องเที่ยวคาดการณ์ไว้ว่า เมื่อเข้าชมชุมชนบ้านดอยปูย คือจะเข้าไปชม "บ้านม้ง" นั้นเนื่องจากชุมชนบ้านดอยปูยประกอบด้วยกลุ่มคนหลายชนเผ่า นั่นเอง จึงร้องขอให้ทุกชนเผ่าพยายามกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะการแต่งกายให้เป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ของชุมชนบ้านดอยปูยในอดีตให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

ภาพที่ 79 แม่ค้าจากนอกชุมชนกับการแต่งชุดม้ง

3. การผูกขาด หมายถึงการผูกขาดของบริษัทนำเที่ยวกับร้านค้าบางร้าน โดยธรรมชาติของการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวมักจะเชื่อฟังมัคคุเทศก์ ดังนั้นร้านค้าบางร้านที่มีกำลังเงินมากจึงมักมีข้อตกลงกับมัคคุเทศก์ด้วยการให้ “ค่าน้ำ” ให้แก่มัคคุเทศก์ ดังนั้นการซื้อของจึงผูกขาดอยู่กับร้านค้าบางร้านเท่านั้นไม่มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ซึ่งร้านค้าส่วนใหญ่ที่มีการผูกขาดมักจะเป็นคนที่มีทุนมากจากภายนอกชุมชน

4. ความเป็นเอกลักษณ์ ในที่นี้มักจะหมายถึงสินค้า สินค้าส่วนใหญ่ไม่ได้มีสัญลักษณ์ของชนเผ่าม้งได้แก่เสื้อผ้าพื้นเมืองที่มีจำหน่ายอยู่ทั่วไปในเมืองเชียงใหม่ ในที่ประชุมเวทีชุมชนจึงเสนอแนะให้พยายามปรับเปลี่ยนแปลงไปสู่สินค้าที่เป็นสัญลักษณ์ของชุมชนเผ่าม้งให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ สินค้าที่มีสัญลักษณ์ของชนเผ่าม้งให้รวมถึงผลิตภัณฑ์ประยุกต์ที่ใช้ลายปักของชาวม้งด้วย เช่นกระเป๋า เสื้อพื้นเมือง เสื้อคลุม และฯลฯ

5. การอนุรักษ์ ตามนัยของการอนุรักษ์จากการอภิปรายอย่างกว้างขวางพบว่า “การอนุรักษ์” แบ่งออกได้ดังนี้

1) การอนุรักษ์วัฒนธรรมชนเผ่า ชุมชนบ้านคอยปุยจะต้องอนุรักษ์วัฒนธรรมชนเผ่าในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านหัตถกรรมบนผืนผ้าใยกล้วย

2) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จากการที่กรมป่าไม้อนุญาตให้มีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานได้แก่ไฟฟ้าและถนนเข้าสู่บ้านคอยปุยนับเป็นเรื่องดีที่ชุมชนจะได้ยุติการใช้พื้นที่เป็นพลังงานและหันมาใช้พลังงานไฟฟ้าแทน สิ่งหนึ่งที่ชุมชนนี้เป็นห่วงคือ การใช้ไฟฟ้าที่ไม่เหมาะสมต่อสภาพชุมชนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ การตั้งคาราโอเกะ การใช้สเตอริโอที่มีเสียงดังรบกวนคนอื่นรวมทั้งสัตว์ป่าจึงควรมีการตกลงข้อจำกัดในการใช้ไฟฟ้าก่อนที่จะมีการนำไฟฟ้าเข้าไปในชุมชน

6. ผู้นำไม่เป็นตัวอย่าง สมาชิกกลุ่มในเวทีชุมชนส่วนใหญ่ที่เป็นสตรีมักจะตำหนิกลุ่มผู้นำว่าไม่ทำเป็นตัวอย่างในเรื่องการแต่งกายประจำเผ่า กลุ่มผู้นำควรจะต้องทำเป็นตัวอย่างก่อนจากการอภิปรายเต็มไปด้วยบรรยากาศแห่งการสร้างสรรค์และรอยยิ้ม

เกี่ยวกับบทบาทของกลุ่มผู้นำนี้ ผู้เขียนขอนำข้อเขียนของพงษ์ศักดิ์ (2534 : 92) มาวิเคราะห์ตามข้อเสนองของกลุ่มสตรีซึ่งพงษ์ศักดิ์กล่าวว่า การพัฒนาการเป็นผู้นำนั้น ตัวผู้นำเองจะต้องลงมือเปลี่ยนแปลงตนเองโดยเริ่มจากการสำรวจหาข้อบกพร่องของตนที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขเป็นประการแรกเพื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลในการพัฒนา แล้วจึงลงมือดำเนินการพัฒนาไปตามขั้นตอน โดยจะอาศัยข้อมูลต่าง ๆ จากการประเมินผลมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาต่อไปการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพจึงขึ้นอยู่กับการปรับปรุงพฤติกรรมของผู้นำเองให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม ความจำเป็นของสถานการณ์และผู้ตาม

7. ผลของสงครามต่อการท่องเที่ยว ในกลุ่มผู้ชายมีการวิจารณ์ถึงสถานการณ์สงครามระหว่างสหรัฐอเมริกาและอาฟกานิสถานว่าจะมีผลทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง โดยเฉพาะชาวตะวันตกรวมทั้งชาวไทยด้วย อย่างไรก็ตามในระหว่างเวทีชุมชนผู้เขียนได้เดินออกติดตามสังเกตการณ์พบว่ายังมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวตะวันตกเข้ามาท่องเที่ยวอย่างหนาแน่นในวันหยุดเช่นเดิมทั้ง ๆ ที่สหรัฐอเมริกากำลังถล่มอาฟกานิสถานอย่างหนักและสถานการณ์สงครามเชื้อโรคกำลังตึงเครียด

ภาพที่ 80 นักท่องเที่ยวเข้าชมบ้านคอยปุอย่างหนาแน่นในวันหยุด

ภาพที่ 81 นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกชมการผลิตผ้าใยกล้วย

ภาพที่ 82 นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกเข้าชมวิวนิพิพิธภัณฑชาวเขา

ภาพที่ 83 โครงการวิจัยนี้พยายามมอบบทบาทให้ผู้นำชุมชนมามีบทบาทในการเป็นวิทยากรเวทีชุมชน

ภาพที่ 84 ผลจากการใช้ระเบียบชุมชนแม่ค้าชาวม้งบ้านดอยปู่ยจึงแต่งกายประจำเผ่าขณะค้าขาย

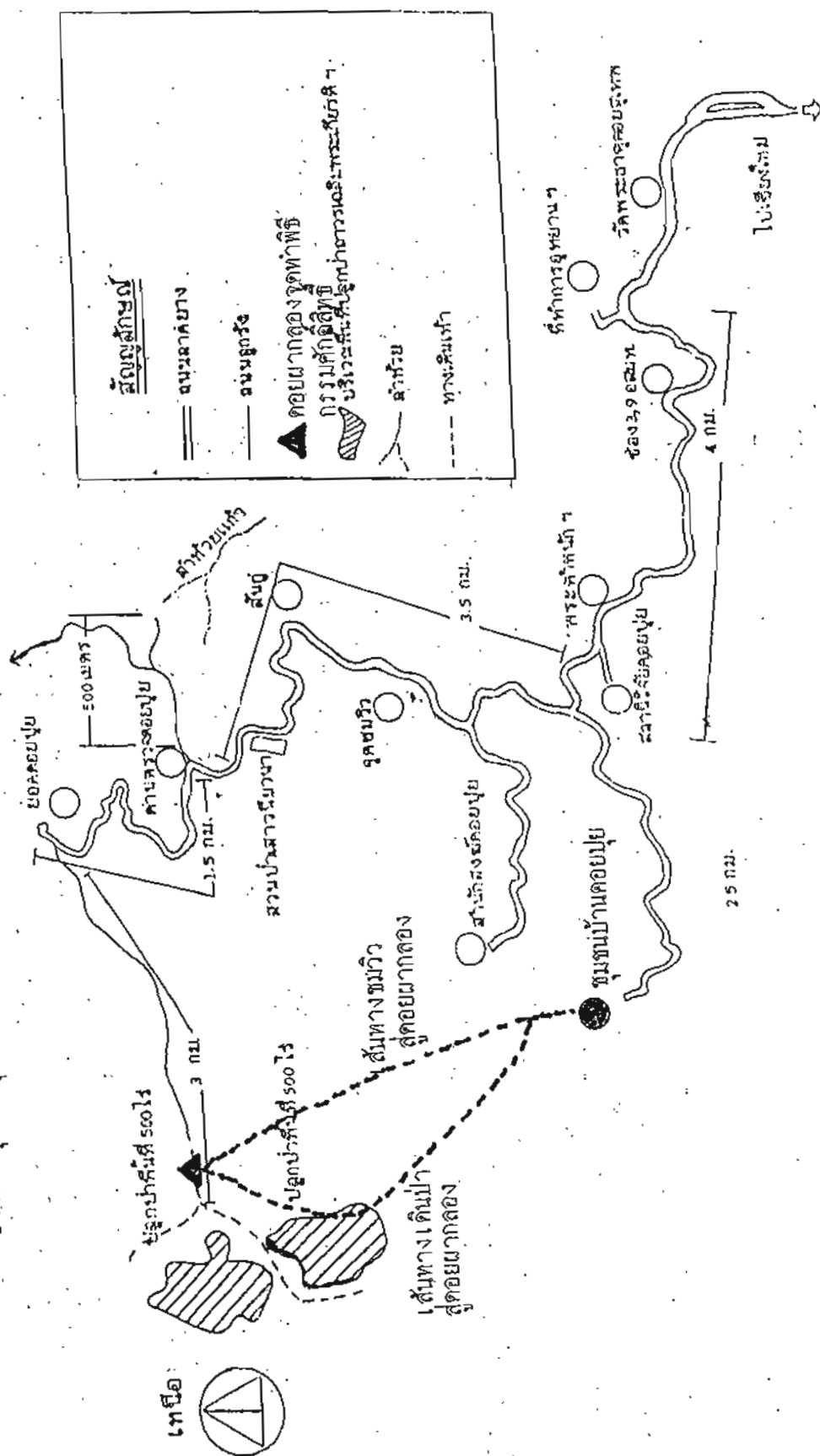

2. การศึกษาธรรมชาติสู่ดอยผากลอง

1. ความสำคัญของดอยผากลอง ดอยผากลองมีความสำคัญทั้งทางด้านกายภาพและด้านจิตวิญญาณต่อชุมชนชาวน้ำดอยปู่ยมาเป็นเวลานาน

1. การสื่อความหมายทางกายภาพ ดอยผากลองมีวัตถุประสงค์ทางธรรมชาติที่ชนชาวม้งได้นำไปสู่จินตนาการการก่อกำเนิดของชนเผ่าม้ง ตามตำนานเล่าขานของชนเผ่าม้งนั้น มนุษย์คู่แรกของโลกชื่อเก้าจั่ว(หญิง)และโตรงหน่า (ชาย) (Nkauj Ntsuab Nraug Nas) ในแต่ละที่อาจจะมีการละเอียดยของตำนานต่างกันไปในรายละเอียด

ภาพที่ ๘๕ แผนที่จังหวัดยะลา แสดงชุมชนบ้านคอกบะยุ เส้นทางเดินสู่คอกบะยุมากลองและสถานที่สำคัญในเขตอุทยานแห่งชาติคอกบะยุเทป-บะยุที่เป็นเส้นทางการท่องเที่ยว

แต่สาระโดยรวมนั้นเหมือนกัน กล่าวคือฟ้าดิน (พระเจ้า) ได้สร้างมนุษย์คู่แรกขึ้นมาในโลกและมี การขยายเผ่าพันธุ์เป็นจำนวนมาก และแล้วพอมายังยุคหนึ่งได้เกิดน้ำท่วมโลกทำให้มนุษย์ตาย เกือบหมดหลังจากน้ำลดแล้วมนุษย์ที่รอดไม่กี่คนก็ได้ขยายเผ่าพันธุ์ต่อมาจนเต็มโลกเช่นทุกวันนี้ ณ ดอยผากลอง นี้มีก้อนหินแปลกประหลาดที่มีลักษณะเหมือนเครื่องมือที่ใช้ในการทำพิธีกรรม ต่าง ๆ ของชนเผ่าม้งซึ่งชาวม้งบ้านดอยปูยได้ผูกเป็นตำนานเล่าขานกันว่าเป็นเครื่องใช้ของเก้าจ๊ะ และโตร่น่า (จะได้กล่าวรายละเอียดต่อไป)

2) การสื่อความหมายทางจิตวิญญาณ ดอยผากลองเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชุมชนชาว ม้งบ้านดอยปูยและบ้านใกล้เคียงเคารพนับถือ และใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม "พี๋เหียง" หรือ การบนทุกปีก่อนจะเข้าฤดูแล้งชาวม้งบ้านดอยปูยและบ้านใกล้เคียงจะมารวมตัวกัน ณ ดอยผาก ลองเพื่อทำพิธีกรรมบนบานให้เทพดาฟ้าดินปกปักรักษาผืนป่าให้รอดพ้นจากการถูกทำลายทั้งโดย ไฟป่าและมนุษย์

หากเทพดาฟ้าดินหรือเจ้าพ่อผากลองปกปักรักษาให้ผืนป่ารอดพ้นจากการถูกทำลาย ตลอดจนฤดูร้อนผ่านพ้นไป ชาวม้งจะตอบแทนด้วยการบูชาข้าวหนึ่งตัวหรือหมูหนึ่งตัวแล้วแต่จะ ลัญญาตั้งแต่ตอนแรก ขั้นตอนการบูชาสัตว์นี้เรียกว่า "โป้วเหียง"

นอกจากการพี๋เหียงโดยส่วนรวมแล้วชาวบ้านบางคนก็จะทำพิธีกรรมพี๋เหียงส่วนตัวด้วย เช่น การบนให้รักษาโรคหาย การบนให้การทำเกษตรกรรมได้ผล การค้าขายได้กำไร รวมทั้งการบน ให้ลูกหลานสอบได้เป็นต้น

ภาพที่ 86 ชาวม้งบ้านดอยปูยและบ้านใกล้เคียงร่วมกันทำพิธีกรรมพี๋เหียง

ณ ดอยผากลอง

ภาพที่ 87 จุดธูปถวายบูชาเจ้าพ่อดอยผากลอง

2. เส้นทางชมวิวดอยผากลอง (ดูแผนที่สังเขปจากภาพที่ 87 ประกอบ) เริ่มต้นจากชุมชนบ้านดอยปุยผ่านสวนน้ำตกของกลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศตัดตรงไปทางทิศเหนือเป็นเส้นทางเดินเท้าที่รถจักรยานยนต์สามารถแล่นผ่านไปได้ เส้นทางตัดตรงไหล่เขาไปตามแนวราบข้างขึ้นเขาบ้างลงเขาบ้าง ส่วนใหญ่ผ่านป่ารุ่นสองที่ได้รับการฟื้นฟูจากไร่ผืนเก่า

ภาพที่ 88 สภาพป่ารุ่นสองที่ได้รับการฟื้นฟูจากไร่ฝิ่นเก่า

สภาพป่ารุ่นสองนี้มีความอุดมสมบูรณ์เกือบเท่าป่ารุ่นแรก (Primary Forest) แล้ว มีพืชพรรณต่าง ๆ ที่ให้ผลแก่สัตว์ป่าและให้หน่อแก่นมนุษย์

ภาพที่ 89 หน่อไม้ตระกูลข้าวแหล่งอาหารจากธรรมชาติ

พ้นจากปลายป่ารุ่นสองเข้าสู่ป่าสนบนไหล่เขาที่เป็นจุดชมวิวทางฝั่งอำเภอหางดงและดอยอินทนนท์ ณ จุดนี้เป็นป่าสน มะขามป้อมและต้นไม้เบญจพรรณอื่น ๆ บนพื้นดินจะพบดอกไม้หลายชนิดที่มีความสวยงามแปลกตา

ภาพที่ 90 จุดชมวิวฝั่งอำเภอหางดงและดอยอินทนนท์

ภาพที่ 91 ดอกไม้พืชตระกูลข่าบนผิวดิน

ภาพที่ 92 ดอกไม้ลำโพงป่าดอยผากลอง

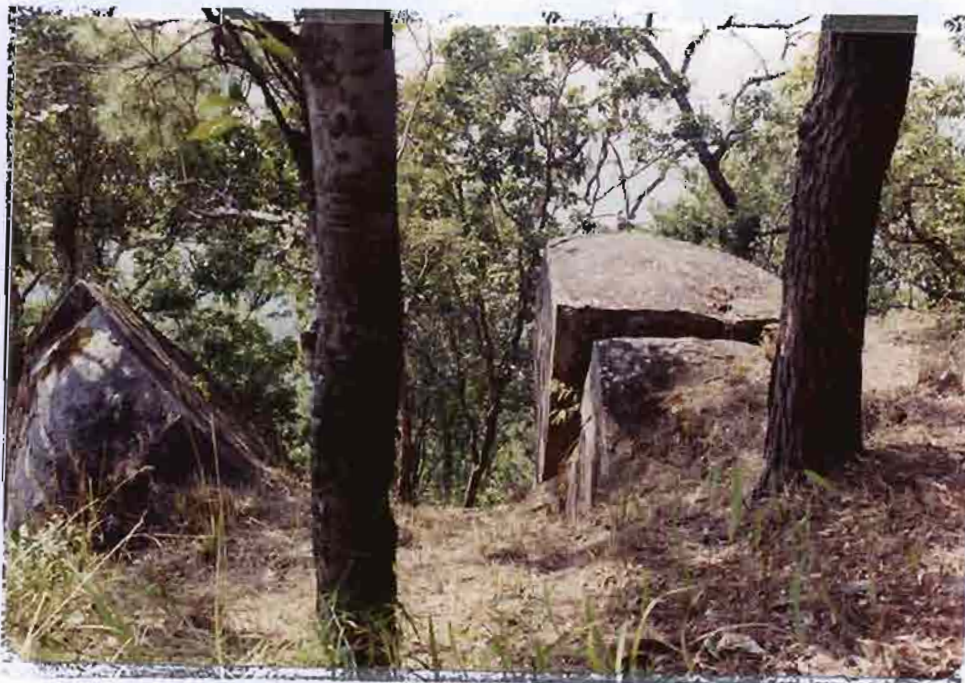

ก่อนจะเข้าสู่เขตดอยผากลองจะต้องไต่สันเขาที่แคบ ๆ ที่สุดซึ่งมีความกว้างไม่เกินสองเมตร ณ ที่นี้มีก้อนหินก้อนหนึ่งที่เคยวางขวางสันเขาแต่ได้ถูกผ่าออกอย่างสวยงามเหมือน "กั๊วะ" ซึ่งเป็นไม้เลื้อยหายตรงกลางระหว่างซีกกั๊วะเป็นทางเดินแคบ ๆ เข้าสู่ดอยผากลอง จุดของหินไม้เลื้อยหายนี้ทั้งสองข้างทางเป็นหน้าผาชันลงลึก

ภาพที่ 93 ก้อนหินไม้เสี่ยงทายของแก้วจ๊ะและโตร่งหน้า

ภาพที่ 94 ก้อนหินอีกก้อนหนึ่งที่ถูกผ่าออกอย่างสวยงามเพื่อเปิดทางเดินลงสู่ผืนป่าเบื้องล่าง

ณ บริเวณผาเกล็ดเป็นก้อนหินขนาดใหญ่ที่คนใช้เป็นจุดชมวิวไปยังอำเภอแมริมแม่แตง บนก้อนหินก้อนนี้มีต้นไม้ต้นเดียวที่พบบนเทือกเขาดอยสุเทพ - ปุย (คล้ายกุหลาบพันปี) ทั้งต้นและใบมีสีเงิน ก้อนหินก้อนถัดไปถูกธรรมชาติสลักออกให้เป็นรูป "กลอง" ที่ใช้ในพิธีศพและพิธีส่งวิญญาณของเก๋าคีรีและโตร่งหน้า ส่วนท้ายของกลองเป็นก้อนหินทอดยาวออกไปขวางสันเขาที่แคบ ๆ แต่ได้ถูกฟ้าผ่าให้แยกออกเพื่อเปิดทางให้ผู้คนสามารถเดินผ่านไปยังฝั่งบ้านแม่ลาอำเภอแมริมได้

ภาพที่ 95 ต้นกุหลาบพันปีผาเกล็ดและจุดชมวิวฝั่งอำเภอแมริม แม่แตง

ภาพที่ 96 กลองของเก่าจ๊ะโตรงหน้า

ก้อนหินต่าง ๆ บนดอยผากลองจะมีหญ้าเทวดาสีแดงซึ่งเป็นพืชสมุนไพรขึ้นปกคลุมอยู่ทั่วไปบางก้อนมีรอยเท้าและรอยมือประทับซึ่งสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน แต่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้จากภาพถ่าย บริเวณรอบ ๆ ก้อนหินจะมีพืชสมุนไพรขึ้นอยู่ทั่วไปที่สำคัญได้แก่ “ชะชิงหยง” หรือ เทียนทิปา

3. เส้นทางเดินป่าสู่ดอยผากลอง เริ่มต้นจากชุมชนบ้านดอยปุยผ่านสวนน้ำตกจะพบสะพานขวัญแล้วแยกลงทางซ้ายผ่านป่ารุ่นสองที่ฟื้นฟูโดยชุมชนบ้านดอยปุยเข้าสู่ป่ารุ่นหนึ่ง ป่าเฉลิมพระเกียรติเลี้ยวขวาขึ้นสู่ดอยผากลอง

ภาพที่ 97 สะพานขัวญพิธีกรรมเรียกขวัญของชาวม้ง

ภาพที่ 98 ความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าทางทิศเหนือและดอยผากลอง

ภาพที่ 99 ผลไม้ป่าความสวยงามและแหล่งอาหารของสัตว์ป่า

ภาพที่ 100 เด็ก ๆ และคนชราที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมชมธรรมชาติ

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย
Conclusion

1. สรุปวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาองค์ความรู้ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว สร้างกระบวนการในการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนและองค์กรภายนอกชุมชนที่เกี่ยวข้อง และหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาและใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนโดยตรงและต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม

ขอบเขตของการวิจัยครอบคลุมเฉพาะชุมชนชาวม้งบ้านดอยปุย เขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย จังหวัดเชียงใหม่และเขตพื้นที่ป่าทางทิศเหนือของชุมชนหรือดอยผาเกลอง

2. สรุปผลของกิจกรรมและการเก็บข้อมูล

2.1 ขั้นตอนการหาคำถามการวิจัย เป็นขั้นตอนการศึกษาชุมชนโดยคณะนักวิจัย ใช้วิธีการ PRA (Participatory Rural Appraisal) ทำให้ทราบองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนและองค์กรภายนอกชุมชนที่มีความสัมพันธ์กัน

2.2 ขั้นตอนการพัฒนาโครงการวิจัย ดำเนินการด้วยวิธี การจัดเวทีชุมชน โดยเชิญผู้มาร่วมเวทีชุมชนดังต่อไปนี้

1. คณะนักวิจัย
 2. ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.ภาค)
 3. นักวิชาการป่าไม้จากอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย
 4. ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนธุรกิจชุมชนและผู้อาวุโสจากตระกูลต่างๆ
- ขั้นตอนการพัฒนาโครงการทำให้ได้แนวทางการทำงานการวิจัยและพัฒนา จากนั้นนักวิจัยจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพและจัดทำแผนปฏิบัติการเสนอต่อผู้ประสานงาน สกว.ภาค

2.3 ขั้นตอนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนา ได้จัดแบ่งการวิจัยเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1) การศึกษาสถานภาพหรือบริบทของชุมชน ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ

(Secondary Data) จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ด้วยการจัดเวทีต่าง ๆ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) และการสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะลึก (Indepth Interview) จากการศึกษาทำให้ทราบ

1. ประวัติศาสตร์ของชุมชน
2. ที่ตั้ง - อาณาเขตของชุมชน
3. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของชุมชน
4. ลักษณะของประชากรแยกตามกลุ่มชาติพันธุ์ ศาสนา ฯลฯ
5. การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน
6. การศึกษา
7. การสาธารณสุข
8. วัฒนธรรมประเพณี
9. การปกครอง
10. ความสัมพันธ์ของกลุ่มชนในชุมชน
11. องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน
12. แหล่งรายได้ของชุมชน

2) การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้วิธีการศึกษา จากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการศึกษาทำให้ทราบ

1. พืชสมุนไพร เลือกศึกษาเฉพาะพืชสมุนไพรที่สำคัญ ๆ และมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติหรือจิตวิญญาณ เช่น ผื่น ยาฆ่าตัวตาย ยารักษาโรคภัยอื่น ๆ และยาบำรุงทั่วไป

2. อาหารในรอบปี จากการศึกษาการบริโภคอาหารในรอบปีของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง พบว่าชาวม้งมีการบริโภคอาหารที่ค่อนข้างจะครบทุกหมู่ในรอบปี ในฤดูแล้งอันยาวนาน (ฤดูหนาว และ ฤดูร้อน) ชาวม้งมีการปลูกถั่วบางชนิดตามหัวไร่ปลายนาที่เป็นดินน้ำ ปลูกถั่วเหลืองสำหรับแปรรูปเป็นเต้าหู้ได้ตลอดปี ปลูกผักปลูกมัน พักเหี่ยวและผักทองที่สามารถเก็บในหิ้งอุณหภูมิธรรมดาได้ตลอดปี อาหารจำพวกลูกผักตบชวาจากป่าอาจเป็นแหล่งอาหารโปรตีนที่เข้มข้นที่แม้ว่าจะได้รับประทานนาน ๆ ครั้ง แต่ก็มีปริมาณพอต่อความต้องการของร่างกาย อีกส่วนหนึ่งคือพิธีกรรมต่าง ๆ มักจะจัดขึ้นในฤดูแล้ง การทำพิธีกรรมประจำตระกูลที่แต่ละครอบครัวหมุนเวียนกันทำ

ไปนั้นเป็นการแบ่งปันอาหารโปรตีนโดยธรรมชาติ เนื่องจากชาวม้งทุก ๆ ตระกูลจะมีสายสัมพันธ์ เป็นเครือญาติกันทั้งโดยสายเลือดและโดยการแต่งงานระหว่างตระกูล

3. อาวุธชนิดต่าง ๆ อาวุธชนิดต่าง ๆ ใช้ประโยชน์ในการล่าสัตว์เป็นอาหารและป้องกัน ตัวจากศัตรูหรือใช้ทำสงครามอาวุธเหล่านี้เกิดจากการคิดค้นของบรรพบุรุษชนเผ่าที่มีการลองผิด ลองถูกมาเป็นเวลานาน ในอดีตกาลมีความสำคัญเพื่อการยังชีพมาก ในปัจจุบันไม่มีความจำเป็น ต้องใช้อีกแล้ว โครงการวิจัยนี้จึงต้องทำการศึกษาไว้เพื่อเป็น ความรู้แก่อนุชนรุ่นหลังต่อไป อาวุธที่ ศึกษาได้แก่

ก. หน้าไม้

ข. ปืนคาบศิลา (เผาะม้ง) ขนาดต่าง ๆ

ค. กับดักสัตว์ชนิดต่าง ๆ

3) กิจกรรมเวทีชุมชนและการเปลี่ยนแปลง การจัดกิจกรรมเวทีชุมชนประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ

ก. ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ได้แก่สิ่งที่มีอยู่ก่อนการวิจัยจะดำเนินการและคาดว่าจะส่งผล ต่อชุมชนเมื่อดำเนินการวิจัย ได้แก่กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนชาวม้งบ้านดอยบุย

ข. กระบวนการ (Process) คือการได้มาของปัจจัยนำเข้ามาผ่านกระบวนการต่าง ๆ ให้ บังเกิดผล (Outputs) ได้แก่การจัดเวทีชุมชนให้เกิดคนและกระบวนการการทำงานร่วมกันจน กระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น

ค. ผลที่เกิดขึ้น (Outputs) คือสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากกระบวนการผ่านพ้นไปแล้ว ทำให้ได้ มาซึ่งคุณค่าของข้อเท็จจริง เกิดกระบวนการอย่างมีระบบหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนไป ตามที่ชุมชนปรารถนา

จากการจัดเวทีชุมชนได้แบ่งเป็นเวทีต่าง ๆ และเกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งถือได้ว่าเป็นตัว ชี้นำได้ดังต่อไปนี้

1. เวทีกิจกรรมกลุ่มการศึกษา ผู้เข้าร่วมเวทีประกอบด้วยคณะกรรมการโรงเรียน 17 คน คณะครู 19 คน คณะนักวิจัย 8 คน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้อาวุธโสและผู้ปกครอง นักเรียนจำนวนหนึ่ง ใช้วิธีการระดมสมองและอภิปรายทั่วไปจากนั้นจึงมอบหมายให้คณะครูนำไปร่างหลักสูตรแล้วนำ กลับมาให้คณะกรรมการโรงเรียนตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง ตัวชี้วัดหรือผลที่เกิดขึ้นคือ ได้รายละเอียดเนื้อหาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการบริหารการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

2. เวทีกิจกรรมกลุ่มปกครองและพัฒนา กลุ่มปกครองและพัฒนาประกอบด้วย
 ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
 (อบต.) ผู้อำนวยการและคณะกรรมการประชาคมชาวน้ำน่าน จัดเวที 3 รอบคือ
- ก. รอบที่ 1 การจัดทำร่างระเบียบชุมชนมีผู้แทนจากกลุ่มต่าง ๆ เข้าร่วมเวทีประมาณ 20 คน
 - ข. รอบที่ 2 การจัดทำประชาพิจารณ์ระเบียบชุมชน มีผู้เข้าร่วมเวทีประมาณ 200 คน
 - ค. รอบที่ 3 การขัดเกลาระเบียบชุมชนมีผู้แทนจากกลุ่มต่าง ๆ เข้าร่วมเวทีประมาณ 20 คน เป็นการนำข้อมูลจากการจัดทำประชาพิจารณ์ในรอบที่ 2 มาพิจารณาแก้ไขโดยยึดหลักการดังนี้
- 1) ให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน
 - 2) มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากที่สุด
 - 3) ให้เป็นที่ยอมรับของทุก ๆ ฝ่าย
 - 4) ใช้ทรัพยากรในชุมชนให้มากที่สุด
 - 5) นำชื่อเสียง (Goodwill) ที่ชุมชนมีอยู่แล้วแต่ยังไม่ได้นำมาออกมาใช้ มาใช้ให้เป็นประโยชน์
 - 6) สนับสนุนและสร้างความเข้มแข็ง รวมทั้งศักดิ์ศรีของสมาชิกในชุมชนทุกคน

ตัวชี้วัด คือได้ ระเบียบชุมชนบ้านคอยปุย หมู่ที่ 11 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ ประกาศใช้ วันที่ 18 พฤษภาคม 2544 ประกอบด้วย 10 หมวด 50 ข้อ เนื้อหาของ ระเบียบชุมชนค้ำึงถึงหลักการสำคัญดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมชุมชนดั้งเดิมซึ่งเป็นจุดขายของการท่องเที่ยว
2. กฎจารีตประเพณีดั้งเดิมของชุมชน
3. กฎหมายบ้านเมือง
4. สิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ
5. ความสงบเรียบร้อยของชุมชน
6. ความยั่งยืนของการท่องเที่ยว
7. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. เวทีกิจกรรมกลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นเวทีชุมชนที่เน้นการปฏิบัติหรือกิจกรรมการพัฒนา ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 – 31 สิงหาคม 2544 โดยเฉพาะช่วงเดือนพฤษภาคม 2544 - สิงหาคม 2544 เป็นฤดูที่มีการท่องเที่ยวน้อย (Low Season) จึงเป็นช่วงการพัฒนากิจกรรมกลุ่มเพื่อเตรียมรับฤดูกาลการท่องเที่ยว (High Season) ที่จะมาถึงในเดือนตุลาคม 2544 กิจกรรมของกลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีดังนี้

1) การซ่อมแซมอาคารต่าง ๆ ประกอบด้วยอาคารพิพิธภัณฑ์ อาคารหัตถกรรมกลุ่มแม่บ้าน อาคารบ้านตัวอย่าง

2) การปรับปรุงสิ่งแวดล้อม และภูมิทัศน์ในศูนย์วัฒนธรรม ด้วยไม้ดอกไม้ประดับและพืชสมุนไพรของชาวม้ง

3) การสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มด้วยการจัดเสวนากลุ่มขนาดเล็ก กำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่มในการรับผิดชอบกิจกรรมภายในขอบเขตของกลุ่ม

จากการพัฒนาทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้าไปชมศูนย์วัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอแม้แต่ในช่วง Low Season เนื่องจากมีพิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีร้านเสื้อผ้าชาวเขาให้นักท่องเที่ยวเช่าถ่ายรูป

4. เวทีกิจกรรมกลุ่มสตรี

1. การศึกษาภูมิปัญญา ในสังคมจารีตประเพณีของชาวม้งนั้นสตรีมีบทบาทสูงต่อความเป็นอยู่ของสังคม สตรีเป็นผู้ผลิตวัตถุเชิงสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมบนผืนผ้าใยกล้วยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวม้งมาตั้งแต่สมัยโบราณได้แก่

ก. ผืนผ้ามัดลูกติดหลัง (Daim Hlab Nyias) เป็นของขวัญที่พ่อแม่มอบให้แก่ลูกสาวที่ออกเรือนไปแต่งงานแล้ว

ข. ผืนผ้ารองหมอน (Daim Noob Ncoos) เป็นของขวัญที่ลูกสาวและลูกเขยมอบให้แก่พ่อแม่ใช้เป็นผ้ารองหมอนเมื่อตายแล้ว

2. กิจกรรมวิจัยเชิงพัฒนา

ก. ซ่อมแซมเครื่องมือผลิตผ้าใยกล้วยรวบรวมเครื่องมือตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่เสื่อมสภาพมาทำการซ่อมแซมและติดตั้งให้ใช้งานได้ ผู้ชายมีส่วนร่วมในการซ่อมแซมเครื่องมือต่าง ๆ ด้วย

ข. การสาธิตต้นกล้วยและพืชสีย้อมผ้าเพื่อแสดงให้นักท่องเที่ยว ใช้จ่ายพันธุ์เพื่อการผลิตไว้ในครัวเรือนหรือการค้า

5. เวทีกิจกรรมกลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ก. การปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ไม้ดอกไม้ประดับ อ่างเก็บน้ำ น้ำตก และสภาพป่าธรรมชาติรอบ ๆ สวนน้ำตก

ข. การปรับปรุงพิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง ได้แก่ กระจกหลังน้ำและหินโม ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้มีลักษณะเป็นสมบัติสาธารณะของชุมชน

ค. การปรับปรุงอุทยานสัตว์ประหลาด ปรับปรุงอาคารบ้านตัวอย่างเผ่าม้งลายเก็บรวบรวมสัตว์แปลก ๆ ที่หายากมาดองไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา (สัตว์เหล่านี้ไม่ได้ล่ามาจากอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย แต่มีผู้ใจบุญจากข้างนอกนำมาบริจาค)

6. เวทีกิจกรรมกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์เครดิตยูเนียน เป็นการจัดเวทีเสวนาขนาดเล็กเพื่อศึกษาปัญหาและหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ก. ปัญหาที่ค้นพบ

1. ขาดนักจัดการที่มีคุณภาพ
2. ขาดแรงจูงใจของผู้จัดการ คนเก่งไม่อยู่คนอยู่ก็มักจะไม่เก่ง
3. สมาชิกขาดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมและขาดความรับผิดชอบในการชำระหนี้

ข. แนวทางแก้ไขปัญหา

1. ทำหนังสือทวงหนี้ถึงสมาชิกและผู้ค้ำประกันโดยตรง
2. หากไม่ปฏิบัติตามจะต้องดำเนินการตามกฎหมาย
3. ให้ความรู้เพิ่มเติมแก่สมาชิก
4. มีการประนอมหนี้ในกรณีที่สมาชิกมีเหตุผลเพียงพอในการไม่จ่ายหนี้

ในปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์เครดิตยูเนียนบ้านดอยปุยมีสมาชิก 94 คน มีกองทุนรวม 2,121,496.08 บาท (สองล้านหนึ่งแสนสองหมื่นหนึ่งพันสี่ร้อยเก้าสิบหกบาทแปดสตางค์)

4). การศึกษาธรรมชาติ เป็นการศึกษาธรรมชาติผืนป่าทางทิศเหนือของชุมชนบ้านดอยปุย บริเวณพื้นที่ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติถูกเรียกว่า ดอยผากลอง เนื่องจากมีก้อนหินที่มีลักษณะเหมือนกลองที่ใช้ในพิธีศพของชาวม้ง และมีก้อนหินอีกหลาย ๆ ก้อนที่แตกออกตามธรรมชาติอย่างสวยงามเหมือนกับเครื่องมือที่ใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวม้งมีต้นกุหลาบพันปี ดอยผากลอง ที่พบเห็นต้นเดียวในเทือกเขานี้ทั้งต้นและใบมีสีเงิน ณ ที่ดอยผากลองนี้เป็นทั้งจุดชมวิวและจุดทำพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ของชาวบ้านดอยปุยและบ้านใกล้เคียงที่เรียกว่า พี่เห่งหรือการบนันตนเอง การเดินทางชมธรรมชาติสู่ดอยผากลองสามารถเดินได้ 2 ทางคือ

1. เส้นทางด้านบน เริ่มต้นจากชุมชนบ้านดอยปุย ผ่านกลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศตัดตรงไปทางทิศเหนือผ่านผืนป่ารุ่นสองที่ได้รับการฟื้นฟูจากไร่ผืนเก่าสู่ดอยผากลอง เส้นทางนี้เป็นการชมทิวทัศน์ (ชมวิว)

2. เส้นทางด้านล่าง เริ่มต้นจากชุมชนบ้านดอยปุยผ่านกลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศเลี้ยวซ้ายลงข้างล่างจะผ่านป่ารุ่นสองที่ได้รับการฟื้นฟูจากไร่ผืนเก่าแล้วจึงเข้าสู่ป่ารุ่นหนึ่งที่ถูกทำลายโดยไฟป่าบางส่วนและได้รับการปลูกป่าเสริมโดยชุมชนชาวบ้านดอยปุย เลี้ยวขวาขึ้นเขาสู่พื้นที่ป่าเฉลิมพระเกียรติที่ปลูกและฟื้นฟูโดยชุมชนชาวบ้านดอยปุยสนับสนุนงบประมาณโดยกลุ่มบริษัทชินวัตรและประสานงานโดยอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย กรรมาไม้เข้าสู่ดอยผากลอง เส้นทางนี้เน้นการเดินป่าชมนก

5). การถอดบทเรียนร่วม ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการจัดเวทีชุมชนเพื่อร่วมกันถอดบทเรียนสองครั้งคือ

1. ครั้งที่ 1 โครงการวิจัยร่วมกับคณะเจ้าหน้าที่จาก สกว. ภาคนำโดยนางสาวสุวรรณา บัวพันธุ์ และนายโกมล สนั่นก่อ มีผู้เข้าร่วมเวที เสวนาประมาณ 20 คน จากการเสวนาครั้งนี้ได้วิเคราะห์ผลจากการวิจัยออกเป็น 2 ด้านคือ

ก. ด้านที่เป็นบวก พบว่าหลังจากทำการวิจัยระยะหนึ่งได้เกิดผลในทางที่เป็นบวก ดังนี้

- เกิดความเข้าใจระหว่างหน่วยราชการต่าง ๆ กับชุมชนบ้านดอยปุย
- เกิดจิตสำนึกของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชน สมาชิกขององค์กรต่าง ๆ ต่างมองความสำคัญของกันและกัน

ข. ด้านที่เป็นปัญหา

- การท่องเที่ยวชมเขาเกิดจากปัญหาทั้งภายนอกและภายในชุมชน ปัญหาภายนอกคือมีชุมชนชาวเขาอื่น ๆ ที่เป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยว ส่วนปัญหาภายในชุมชนทั้งเกิดจากกลุ่มต่าง ๆ ยังไม่มีความเข้มแข็งพอ

- รายได้และรายจ่ายในครัวเรือน ลัทธิบริโภคนิยมได้ชี้ชวนเข้าสู่ชุมชนกับบ้านดอยปุย มีการซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เกินความจำเป็น เช่นรถยนต์ ฯลฯ ทำให้รายได้ไม่พอกับรายจ่าย

- รายได้ในระดับชุมชน รายได้จากการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตกอยู่กับกลุ่มนายทุนภายนอกชุมชน

2. ครั้งที่ 2 โครงการวิจัยร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางการท่องเที่ยว ได้แก่โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 1 พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ได้จัดเวทีชุมชนเพื่อถอดบทเรียนร่วมในช่วงการวิจัยที่ผ่านมา มีผู้เข้าร่วมเสวนาประมาณ 25 คน เป็นการจัดเวทีในห้องก่อนออกศึกษารรรรมชาติภาคสนาม ในการเสวนาครั้งนี้หัวหน้าโครงการได้มอบหมายให้ผู้นำในชุมชนเป็นวิทยากรเวทีเอง เพื่อประเมินพัฒนาการการทำงานร่วมกันของในชุมชนตามแนวการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ปรากฏว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีการอภิปรายโดยใช้ การบังคับใช้ระเบียบชุมชน เป็นตัวตั้ง จากการสังเกตพบว่คำต่าง ๆ ต่อไปนี้ถูกใช้บ่อย ๆ ในการเสวนา

- จิตสำนึกของผู้คน
- หลายชนเผ่า
- การผูกขาด
- ความเป็นเอกลักษณ์
- การอนุรักษ์
- ผู้นำไม่เป็นตัวอย่าง
- ผลของสงครามต่อการท่องเที่ยว

ในระหว่างการจัดเวทีเสวนาหัวหน้าโครงการได้ออกสังเกตการณ์รอบ ๆ ชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านพบว่า ถึงแม้ว่าจะเพิ่งเริ่มต้นฤดูกาลท่องเที่ยว (13 - 14 ตุลาคม 2544) และมีการสู้รบระหว่างสหรัฐอเมริกาและอัฟกานิสถานอย่างหนักก็ตาม ยังคงมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้าชมชุมชนหมู่บ้านดอยปู่้อย่างหนาแน่นในชุมชนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น แม้คำทั้งชาววังและคนจากภายนอกชุมชนต่างก็ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามระเบียบชุมชนด้วยการแต่งกายชุดม้งขณะค้าขาย

สำหรับกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์เครดิตยูเนียนนั้นปรากฏว่ามีความตื่นตัวในการติดตามให้สมาชิกมีความรับผิดชอบในการชำระหนี้สิน โดยใช้กองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาทเป็นเงื่อนไข สมาชิกที่มีสิทธิ์กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านจะต้องเป็นลูกหนี้ที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์เครดิตยูเนียนเท่านั้น

บทที่ 6

การอภิปรายผล

1. เนื้อหาของงานวิจัยและภาคีความร่วมมือ

โครงการวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับความอยู่รอดของชุมชนชาวม้งบ้านดอยปุยเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าบ้านดอยปุยเป็นจุดเด่นของเส้นทางท่องเที่ยวมาเป็นเวลานาน กล่าวคือคนที่มุงหน้าสู่เชียงใหม่เพื่อการท่องเที่ยวจะต้องไปวังบัวบาน หรือน้ำตกห้วยแก้ว วัดพระธาตุดอยสุเทพ พระตำหนักภูมิพิงศ์ราชนิเวศน์และสุดท้ายคือบ้านแม้ว หรือ บ้านดอยปุย ดังนั้นชุมชนชาวม้งบ้านดอยปุยจึงเป็นชุมชนชาวเขาที่มีการท่องเที่ยวหนาแน่นที่สุด ทำให้ชาวม้งบ้านดอยปุยหันมาประกอบอาชีพค้าขายแทนอาชีพการเกษตรกรรมที่ทำกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ

เมื่อชุมชนบ้านดอยปุยมีรายได้หลักจากการท่องเที่ยว ความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชนจึงต้องแตกต่างจากชุมชนเกษตรกร กล่าวคือ จะต่างคนต่างอยู่ไม่ได้ ภาพรวมของชุมชนคือจุดขายของการท่องเที่ยว ในช่วงของผู้นำยุคใหม่จึงได้มีการจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ขึ้นในชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนกลุ่มกรรมการโรงเรียน กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ฯและกลุ่มธุรกิจชุมชนอื่น ๆ ทั้งนี้ผู้นำยุคใหม่คาดหวังว่าการรวมกลุ่มจะเป็นเครื่องมือให้การจัดการหรือการพัฒนาชุมชนโดยองค์รวมไปในแนวทางเดียวกัน

อย่างไรก็ตามความคาดหวังของกลุ่มผู้นำก็ไม่ได้บรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังมากนัก ทั้งนี้เพราะกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนต่างคนต่างทำงาน โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจ มีการเลียนแบบแข่งขันกัน มีการขายหรือเช่าร้านค้าให้กับบุคคลภายนอกที่มีทุนหนาเข้ามาทำกิจการค้า กลุ่มนายทุนภายนอกจากมีทุนหนาแล้วยังมีศักยภาพสูงในการติดต่อเชื่อมโยงกับภาครัฐหรือไคด์นำเที่ยว มีการให้คำตอบแทนแก่ไคด์ที่นำนักท่องเที่ยวเข้ามาซื้อของในร้านของตนเองทอดกเนิ่นกัชนเงินลงเมือง ในขณะที่คนพื้นเพเดิมในชุมชนบ้านดอยปุยขายของไม่ได้หรือขายได้น้อยนับว่าเป็นเรื่องแปลกที่คนในเมืองขึ้นไปขายของบนดอยปุยขณะที่คนดอยปุยลงมาตั้งแผงลอยขายของในเมือง เช่นไนท์บาร์ซาร์สวนจตุจักรและจังหวัดมุกดาหาร เป็นต้น

คณะนักวิจัยเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นดังกล่าวพร้อมกับการถูกรุกรานทางวัฒนธรรมที่ทำให้ชุมชนบ้านดอยปุยกำลังจะกลายเป็นสลัมปับนงูเขาจึงได้จัดให้มีโครงการวิจัยนี้ขึ้นด้วยการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.ภาค) สนับสนุนทางด้านวิชาการโดยอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์

ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research) โดยการระดมผู้นำจากทุกองค์กรในชุมชนมาเป็นคณะนักวิจัยร่วมหรือผู้ร่วมวิจัย

ยุทธศาสตร์ของการวิจัยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้คนในชุมชนและกระบวนการทำงานแบบเครือข่าย (ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ) โดยคาดหวังว่ากระบวนการนี้จะทำให้ชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน กำหนดปัญหาาร่วมกันและพัฒนาาร่วมกันแบบเครือข่ายเพื่อให้ก้าวไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็ง

2. ความสอดคล้อง เชื่อมโยงและการต่อยอด

ผลจากการวิจัยพบว่า ในบริบทเชิงภูมิศาสตร์ของบ้านดอยปู่ยยังมีทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกมากกล่าวคือ สามารถแบ่งโซนของกิจกรรมได้เป็นดังนี้

- 1) โซนร้านค้าและร้านอาหาร
- 2) โซนโรงเรียน
- 3) โซนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- 4) โซนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 5) โซนหัตถกรรมพื้นบ้าน
- 6) โซนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

หากสามารถพัฒนาให้ครบทุกโซนจะทำให้ชุมชนบ้านดอยปู่ยกลายเป็นชุมชนที่มีการท่องเที่ยวเกือบครบวงจร (ยกเว้นการขี่ช้าง ล่องแพ) เป็นที่น่าเสียดายที่หน่วยงานของรัฐไม่ได้ให้การส่งเสริมและพัฒนาชุมชนบ้านดอยปู่ยซึ่งมีนักท่องเที่ยวเข้าชมโดยเฉลี่ยวันละ 600 – 700 คน ตลอดปีและสามารถทำเงินเข้าประเทศได้ปีละประมาณ 17 ล้านบาท (ตารางที่ 9) แต่กลับนำงบประมาณไปทุ่มเทให้กับพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวเข้าชมน้อยหรือแทบไม่มีนักท่องเที่ยวเลย (ยิ่งยศ , 2544)

จากการจัดโซนของชุมชนบ้านดอยปู่ยเป็น 6 โซนนั้น โซนที่ 1 – 4 ชุมชนบ้านดอยปู่ยได้รวมกลุ่มกันระดมทุนจัดขึ้นมาเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวแต่ยังไม่สมบูรณ์แบบเท่าที่ควร (ยกเว้นโซนร้านค้าที่ได้รับงบประมาณจาก อบต. สุเทพในการสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก) ส่วนโซนที่ 5 – 6 ยังไม่มีการดำเนินการ

ดังนั้นจากผลการวิจัยครั้งนี้ไม่ใช่จุดจบของการพัฒนาแต่เป็นการค้นพบจุดต่อยอดของการวิจัยและพัฒนาที่จะต้องต่อไป สถานภาพของชุมชนบ้านดอยปู่ยในบริบทของ ชุมชนการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงเป็นเพียงจุดเริ่มต้นที่ดำเนินการโดยคนในชุมชนเองเท่านั้น ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยภาครัฐเข้าไปช่วยเหลืออย่างจริงจัง

3. ความครอบคลุมของการวิจัยกับแนวคิดและทฤษฎี

ก่อนที่จะทำการวิจัยได้ทำการศึกษาปัญหาในเขตพื้นที่โครงการ แนวคิด ทฤษฎีและประสบการณ์ของนักวิจัย เพื่อหาแนวทางการวิจัยเชิงวิชาการควบคู่ไปกับการพัฒนา (โดยชุมชน) การทำวิจัยครั้งนี้จึงครอบคลุมแนวคิดและทฤษฎีการวิจัยและพัฒนาชุมชนดังต่อไปนี้

1) เริ่มต้นโดยการชักชวนผู้นำชุมชนมาร่วมหารือ ทำการวิเคราะห์บุคคลจากนั้นวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์วัตถุประสงค์ และวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ปัญหา จากนั้นจึงเสนอโครงการต่อ สกว. ภาค สกว. ภาคได้ช่วยพัฒนาโครงการ โดยอิงวัตถุประสงค์เป็นหลักกล่าวคือ เริ่มจาก ระดมปัญหาเพิ่มเติม ทำ Problem Tree กำหนดวัตถุประสงค์แล้วคณะนักวิจัยจึงนำมาจัดทำแผนงานและกิจกรรม

2) อิงแนวคิดการพัฒนาชุมชน เน้นแนวคิดที่ว่า "การพัฒนาชุมชนนั้นจะต้องเน้นที่คนและกระบวนการและดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง"

3) อิงประเพณีท้องถิ่น ประเพณีท้องถิ่นมีทั้งผลดีและผลเสียต่อการพัฒนาชุมชน ดังนั้น ประเพณีใดที่มีผลดีต่อการพัฒนาชุมชนจะต้องอนุรักษ์และส่งเสริมต่อไป หากประเพณีใดที่มีผลเสียต่อการพัฒนาชุมชนและขัดต่อศีลธรรมอันดีงามของสังคมจะต้องพยายามให้ยกเลิก

4) อิงทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ ในการศึกษาวิจัยในเชิงวิชาการนั้นได้อิงทฤษฎีทางสังคมศาสตร์หลายทฤษฎี (ดูรายละเอียดในบทที่ 2) ในทางปฏิบัติได้อิงทฤษฎีดังต่อไปนี้

4.1 ทฤษฎีมนุษย์นิเวศและทฤษฎีไร้ระเบียบ สังคมของชุมชนดอยปุยนั้นมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ จึงมีการแข่งขันกัน จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หลังจากนั้นจะมีการประนีประนอมกันจนสังคมอยู่กับที่ต่อมาก็จะแข่งขันกันอีกและมีการเปลี่ยนแปลงอีกความเคลื่อนไหวทางสังคมจะหมุนเวียนเช่นนี้เรื่อยไป

4.2 ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ ชุมชนบ้านดอยปุยในอดีตจะยึดถือจารีตประเพณีเป็นหลักที่เรียกว่า Mechanical Solidarity ต่อมาเมื่อมีความเจริญมากขึ้นแต่ละบุคคลได้หันมายึดบทบาทหน้าที่ของตนเองแทนที่เรียกว่า Organic Solidarity

4.3 ทฤษฎีความขัดแย้ง ในการจัดเวทีชุมชนทุกเวทีจะมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน แต่ในที่สุดจะมีข้อยุติด้วยการหาแนวทางใหม่ที่สมาชิกในสังคมยอมรับร่วมกัน ดังนั้น ความขัดแย้ง จึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

4.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ การจัดเวทีชุมชนเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ในขั้นตอนแรกจะมีการบรรยายที่เรียกว่าทฤษฎีสนาม (Cognitive or Field Theory) สมาชิกในเวทีชุมชนจะมีความรู้และเกิดการหยั่งเห็นปัญหาแต่ยังไม่มีแสดงออก จากนั้นการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีการอภิปรายอย่างจริงจังที่เรียกว่า ทฤษฎีความสัมพันธ์ (Associationistic Theory) การมีส่วนร่วมจะทำให้สมาชิกในชุมชนเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมด้วยจะเห็นได้จากกลุ่มผู้นำได้มีการร่วมกันทำงานอย่างจริงจังไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ส่วนสมาชิกนั้นกล้าแสดงออกด้วยการวิพากวิจารณ์กลุ่มผู้นำอย่างตรงไปตรงมา (แต่เป็นไปด้วยการสร้างสรรค์)

4.5 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม จากที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ 4.4 แล้วการอิงทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Active Participation Theory) ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ขั้นตอนคือ

ก. การบรรยาย เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยราชการมาบรรยาย ทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจที่เรียกว่า “พุทธิปัญญา”

ข. การอภิปรายกลุ่ม เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ การมีส่วนร่วมนี้จะทำให้ผู้เป็นสมาชิกเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วย

4.5 ทฤษฎีฝนหล่นจากฟ้า (Trickledown Effect Theory) ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นนักพัฒนา มากกว่า 18 ปี พบว่าการสนับสนุนกลุ่มคนด้อยโอกาสหรือคนจนในสังคมนั้นเป็นการสูญเสียเปล่า เพราะพวกเขาไม่มีกำลังที่จะมาเสริมต่องานที่ได้รับการสนับสนุนดังนั้นการช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสจึงควรทำด้วย การสังคมสงเคราะห์ คือ การให้เปรียบเสมือนการให้ปลาให้พวกเขากิน เพื่อให้มีชีวิตรอด ในทางตรงกันข้ามการพัฒนานั้นควรมุ่งไปที่กลุ่มคนที่มีความพร้อมก่อน เปรียบเสมือนให้เบ็ดตกปลาให้เขาไปหาปลากินเอง กลุ่มคนพร้อมนี้มีกำลังทรัพยากรที่จะเสริมการลงทุนจากการช่วยเหลือจากภายนอก จากนั้นเขาก็จะสามารถสร้างงานและสร้างทักษะให้กับคนด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งตัวเองได้ในอนาคตอีกด้วย

4. ผลการเปลี่ยนแปลงจากการวิจัย

จากการที่เดิมทีกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนต่างคนต่างทำงานโดยไร้ระเบียบแต่เมื่อการดำเนินการวิจัยผ่านพ้นไประยะหนึ่ง กลุ่มต่าง ๆ (ตามภาพหน้า 39 – 40) ได้หันมาร่วมมือกันทำงาน โดยมีประชาคมชาวบ้านเป็นผู้ประสานและใช้ระเบียบ ชุมชนเป็นตัวตั้ง ทั้งนี้ไม่รวมถึงกลุ่มรถรับส่งนักท่องเที่ยวจากภายนอกด้วย อย่างไรก็ตามปัญหา นักท่องเที่ยวที่มีมากเกินไปจนเกินกว่าพื้นที่จะรองรับได้ ในวันหยุดติดต่อกันหลายวันหรือวันเทศกาลปีใหม่ยังคงหาทางแก้ไขไม่ได้

4. ปัญหาอุปสรรค

4.1 ปัญหาระดับบุคคลและกลุ่มบุคคล ปัญหาระดับบุคคลส่วนใหญ่เกิดจากคนบางคนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเขามีความพอใจต่อสิ่งที่เขามีอยู่ เมื่อขาดคนบางคนไปก็เหมือนกับขาดพลังไปพอสมควร สำหรับปัญหาในระดับกลุ่มคนนั้นเกิดจากกลุ่มที่เข้ามาอาศัยและทำมาหากินอยู่ในเมือง เป็นกลุ่มที่มีฐานะค่อนข้างดี กลุ่มนี้ไม่ได้ตัดขาดจากชุมชนเดิมเสียทีเดียวแต่พวกเขาก็ไม่ค่อยมีเวลาให้กับกิจกรรมของชุมชนมากนักกลุ่มนี้มีความคาดหวังที่จะมีอนาคตที่ดีในเมืองในขณะที่เดียวกันพวกเขาก็คาดหวังว่าในอนาคตหากชุมชนเดิมได้รับการพัฒนาให้การท่องเที่ยวเจริญมีไฟฟ้าใช้มีถนนดีพวกเขาก็พร้อมที่จะกลับไปทำการค้าขายในชุมชนเดิมอีก

4.2 ปัญหาระดับชุมชนหรือสังคม ชุมชนบ้านคอยปุยมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และทางวัฒนธรรม เนื่องจากคนดั้งเดิมที่เป็นคนม้งและคนจีนบางคนขาดจิตสำนึกให้เช่าและขายร้านค้าของตนเองให้บุคคลภายนอก การมีความหลากหลายเช่นนี้ทำให้ยากต่อการพัฒนาฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนดั้งเดิมที่เป็นจุดขายการท่องเที่ยว

4.3 ปัญหาระดับนโยบาย ชุมชนบ้านคอยปุยตั้งมาก่อนการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ - ปุย ประมาณ 30 ปี เมื่อมีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติในปี พ.ศ. 2524 โดยไม่มีการกันเขตที่อยู่อาศัยและที่ทำกินออกให้ชัดเจนทำให้เกิดปัญหาสองด้านคือ ปัญหาด้านแรกได้แก่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายขณะที่พวกเขาทราบดีว่าชุมชนแห่งนี้ตั้งมาก่อนการประกาศให้เป็นเขตอุทยานถึง 30 ปี เจ้าหน้าที่ป่าไม้ย่อมมีความอดัดใจในการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ปัญหาด้านที่สองเกิดแก่ชาวบ้าน การใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดของอุทยานฯ เกี่ยวกับการก่อสร้างต้องมีการขออนุญาตและให้เฉพาะการซ่อมแซมเท่านั้น ในขณะที่ธรรมชาติการขยายตัวของชุมชนการขยายครอบครัวทำให้ต้องมีการก่อสร้างที่พักอาศัยเพิ่มผู้คนจึงมีการลักลอบก่อสร้างเสมอ ขาดการควบคุมให้มี เอกลักษณะมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ควรจัดการกันเขตพื้นที่ใช้สอยทุกประเภทรวมทั้งพื้นที่ป่าชุมชนออกจากเขตอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ - ปุย

5.2 มีการกำหนดกติการ่วมระหว่างชุมชนและหน่วยราชการเกี่ยวกับรูปแบบของสิ่งก่อสร้างให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

5.3 กำหนดโซนการท่องเที่ยวในทุกพื้นที่ใช้สอยเช่นพื้นที่ร้านค้า พื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ฯลฯ แล้วทำการพัฒนาอย่างจริงจัง

5.4 รัฐจะต้องให้ความจริงใจในการพัฒนาอย่างจริงจัง กลุ่มผู้นำชุมชนกล่าวอย่างน้อยใจว่ารัฐไม่เคยให้ความช่วยเหลือใด ๆ เช่นการก่อสร้างถนนที่ใช้เงินแต่ละครั้งรวม 3 ล้านบาทเศษแต่ถนนก็มีอายุการใช้งานไม่เกิน 5 เดือน เท่าที่เห็นการช่วยเหลืออย่างเป็นรูปธรรมก็เมื่อไม่เกิน 3 ปีที่ผ่านมาที่ได้รับงบประมาณจาก อบต. มาเป็นทุนก่อตั้งกลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินชาย 2 แลนบาทเศษและก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กในโซนร้านค้า ภายในหมู่บ้านด้วยงบประมาณ 2 แลนบาทเศษเท่านั้น

5.5 รัฐทั้งส่วนกลางส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นควรตั้งเป้าหมายการพัฒนาชุมชนบ้านดอยปูยให้เป็นพื้นที่หนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล ตามนิยามของประเทศญี่ปุ่นที่เรียกว่า One Village One Product ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนพื้นที่สูง (สทท 11 : 2544) ซึ่งโดยแท้จริงในปัจจุบันนี้ชุมชนบ้านดอยปูยก็มีสภาพหรือคุณสมบัติครบตามนิยามของญี่ปุ่น กล่าวคือเป็นชุมชนที่ยังชีพด้วยรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นหลัก ส่วนรายได้จากการเกษตรหรือการรับจ้างนั้นเป็นเพียงรายได้เสริม

(นายสีศึก กุทธิเนติกุล)

หัวหน้าโครงการ

บรรณานุกรม

- กิตติพงษ์ นกแก้ว. 2543. ประชาคมสัมพันธ์. ประชาคมตำบลสุเทพ อำเภอ จังหวัดเชียงใหม่.
กรมประชาสัมพันธ์. 2543. คู่มือปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
บนพื้นที่สูง. กรุงเทพฯ : กองส่งเสริมและพัฒนา กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม.
- งามพิศ สัตย์สงวน. 2538. หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไฉย ลี. ผู้อาวุโสชาวบ้านห้วยทรายเหนือ. สัมภาษณ์. 11 เมษายน 2544.
- ชาลี แซ่ลี. ผู้อาวุโสชาวบ้านดอยปู่. สัมภาษณ์. 4 มกราคม 2537.
- วัชเวทย์ เจริญวงศ์. 2544. "ความยึดเหนี่ยวของกลุ่ม" อัตสำเนา
ขงหย่ เพื่อพิกิจการ. ผู้อาวุโสตระกูลอย่าง. สัมภาษณ์. 10 มีนาคม 2544.
- ชาญชัย ตั้งชู. ไม่ปรากฏปี. "การส่งเสริมระเบียบว่าด้วยการจัดสรรสวัสดิการให้แก่สมาชิก
สหกรณ์เครดิตยูเนียน" เอกสารอัตสำเนา.
- ฐลสิทธิ์ ชูชาติ. 2544. "รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มน้ำแม่วาว". รายงานการวิจัย :
เชียงใหม่. สถาบันราชภัฏ. ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สกว.
- ณรงค์ เส็งประชา. 2541. มานุษยวิทยาประยุกต์ในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
โอเดียนสโตร์
- ทินกร โกฏฐิ. เจริญภูมิสหกรณ์ออมทรัพย์เครดิตยูเนียนบ้านดอยปู่. สัมภาษณ์.
16 มิถุนายน 2544.
- ประเวศ วสี. 2542. เศรษฐกิจชุมชนทางเลือกเพื่อทางรอดสังคมไทย. ใน , เสรี พงศ์พิศ
บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ประเวศ วสี. 2543. วิถีแก่แข็งสร้างสุข. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. 2543. ผู้นำและการพัฒนาภาวะผู้นำในการส่งเสริมการเกษตร.
เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2525. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาเศรษฐกึฏกับการเมืองไทย. หน่วยที่ 1 – 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.

มนตรา พงษ์นิล. 2541. "พหุลักษณะของสำนักทางชาติพันธุ์ม้งภูสว้ยกับการจัดการระเบียบทางเศรษฐกิจและการเมือง. "วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มนัส สุวรรณ อุดมเกิดพิบูลย์ ชูชัย สมितिไกร ประหยัด ปานดี บุญ เลิศ จิตตั้งวัฒนา ชูศักดิ์ วิทยากัด และประสาน ตั้งสิตบุตร. 2541 "โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ (เชียงใหม่)". รายงานการวิจัย. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มาพะสิริ เขาวกุล. 2544. "การเพิ่มพลังให้กับกรวิจัยเชิงคุณภาพ" เอกสารอัดสำเนา. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ยิ่งยศ หวังนาววัฒน์. ประธานประชาคมชาวบ้านดอยปู่. สัมภาษณ์. 12 มิถุนายน 2543.

ลีตีก ฤทธิ์เนติกุล. 2536. "หน้าไม้ของม้ง "สถาบันวิจัยชาวเขา". ปีที่ 17 (ฉบับที่ 1,2 มกราคม – มิถุนายน).

_____. 2540. "การปรับตัวกับวิถีชีวิตใหม่ในชุมชนเมืองของชาวเขาเผ่าม้ง : กรณีศึกษาเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่" รายงานการวิจัย. ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2539.

_____. 2540. "ชาวเขากับการพัฒนานานที่สูง". ในข่าวสารสถาบันวิจัยชาวเขา. ปีที่ 19 ฉบับที่ 1

_____. 2541. "อเมซซิ่งดอยปู่ให้อะไรแก่ปีท่องเที่ยวไทย". บทความพิเศษ. อัดสำเนา

_____. 2544. "ผลสำเร็จของการพัฒนาอาชีพชาวเขาบ้านป่าเกี๊ยะ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการวิจัย. ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่".

_____. 2544. "สืบเสาะตำนานดินกำเนิดของชาวม้งจากทั่วโลกเหนือ. "การประสาสงเคราะห์. ปีที่ 44 (ฉบับที่ 1) มกราคม – กุมภาพันธ์.

เล่าปะ แซ่ย่าง. ผู้ใหญ่บ้านคนแรกของดอยปู่. สัมภาษณ์. 12 มิถุนายน 2537.

วินิจ รั้งมิ่ง. 2544. "ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งชาติ". รายงานพิเศษ. อสท. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

- วิจารณ์ พานิช. 2539. การบริหารงานวิจัยแนวคิดจากประสบการณ์. กรุงเทพฯ : สกว.
- ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่. 2542. แผ่นพับ.
- เศรษฐสยาม. 2540. ลัทธิบริโภคนิยมกับชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไฮเดียนสโตร.
- ศรีวรรณ วงศ์เจริญ บุญยมาศ บุญใจเพชร และสินธุ์ สโรบล. "แหล่งอาหารและบริโภค
นิสัยของประชาชนลุ่มน้ำแม่แจ่ม". รายงานการวิจัย. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยพายัพ.
- สุภางค์ จันทวานิช. 2539. วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ เศรษฐมาลินี. 2542. "การเมืองเรื่องการท่องเที่ยวกับนิเวศและวัฒนธรรมวิกฤตในล้านนา".
เอกสารประกอบการสัมมนา : เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยพายัพ.
- สำนักนโยบายและสิ่งแวดล้อม. 2543. "ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาด้านภาพ
คุณภาพสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงใหม่". รายงานการวิจัย. เชียงใหม่ :
บริษัทธรณีเทคนิค จำกัด.
- สทท 11. รายการกรรงสถานการ. 22 พฤศจิกายน 2544.
- เสือ แซ่ลี. ผู้อาวุโสบ้านดอยปุย. สัมภาษณ์. 10 มีนาคม 2544.
- สนธยา พลศรี. 2533. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร.
- หน่อใจ ลี. ผู้เชี่ยวชาญด้านงานชนเผ่าม้ง. สัมภาษณ์. 17 มกราคม 2535.
- อภิรักษ์ บัวหนักดี. 2534. "ชีวิตใหม่ชาวไทยภูเขา". อนุสาร อสท. ปีที่ 31 (ฉบับที่ 6 มกราคม).
- อรัญ สุวรรณบุบผา. "การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนที่มีการปลูกฝิ่น".
สำนักงาน ป.ป.ส. ครบรอบ 4 ปี. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ป.ป.ส.
- เอลเลียต สตีเฟ่น และอู๋แก้ว ประกอบไวทยกิจ บีเวอร์. 2534. "ความสำคัญของอุทยานแห่งชาติ
ดอยสุเทพ – ปุย ในแง่ของการอนุรักษ์สัตว์ป่า งานวิจัยและการศึกษา". เอกสารประกอบ
การสัมมนา ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ. 2535. ศรีสวัสดิ์แห่งปฐพี. กรุงเทพฯ :
สำนักงานภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก.
- อสท. "ข่าวท่องเที่ยว". อสท. ฉบับพิเศษ พฤษภาคม 2544. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย.
- อสท. "ข่าวท่องเที่ยว". อสท. ฉบับพิเศษ มิถุนายน 2544. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย.

- Geddes, W.R., 1976. MIGRANT OF THE MOUNTAINS..OXFORD : CLARENDON PRESS.
- Mottin , J.. 1980. HISTORY OF THE HMONG.. BANGKOK : Rung Ruang Ratana Printing.
- Vang,Lue and Lewis , Judy ..1990. GRANDMOTHER'S PATH GRANDFATHER'S WAY..California..
- WEBSTER'S NEW UNIVERSAL UNBRIDGED DICTIONARY.. 1979. OHIO : WILLIUM COLLINS PUBLISHERS,INC..

ภาคผนวก

ระเบียบชุมชนบ้านดอยปุย

ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง

จังหวัดเชียงใหม่

ระเบียบชุมชนบ้านดอยปู่

หมู่ที่ 11 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง

จังหวัดเชียงใหม่

เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชุมชนบ้านดอยปู่ องค์การต่างๆในบ้านดอยปู่อันประกอบด้วย คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพบ้านดอยปู่ ประชาคมชาวบ้านดอยปู่และคณะผู้อาวุโสชาวบ้านดอยปู่จึงได้จัดร่างระเบียบชุมชนบ้านดอยปู่ขึ้น โดยได้จัดทำประชาพิจารณ์ในวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 ด้วยการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)สาขาภาคเหนือ ระเบียบชุมชนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1

มาตรการว่าด้วยการปกครอง

- ข้อ 1. ชุมชนบ้านดอยปู่จะปกครองโดยอิงกฎจารีตประเพณี เมื่อมีข้อพิพาทสามารถยอมความกันได้ ทั้งนี้จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย
- ข้อ 2. เมื่อเกิดกรณีพิพาทให้ผู้อาวุโสและผู้ปกครองหมู่บ้านร่วมกันไกล่เกลี่ยโดยอิงกฎจารีตประเพณีเป็นหลัก
- ข้อ 3. การปกครองโดยการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชน
- ข้อ 4. มีการกระจายอำนาจหน้าที่ในการดูแลปกครองตามกลุ่มชาติพันธุ์และ/หรือตามกลุ่มแซ่ตระกูล

หมวดที่ 2

มาตรการว่าด้วยการรักษาความสงบเรียบร้อย

- ข้อ 1. ห้ามยิงปืนในชุมชนโดยไม่มีเหตุอันควร
- ข้อ 2. ห้ามเล่นวัตถุระเบิดที่มีเสียงคล้ายเสียงปืนหรือเสียงระเบิดในชุมชน
- ข้อ 3. ห้ามใช้เสียงดังในระหว่างเวลา 22.00-05.00 นาฬิกาโดยไม่มีเหตุอันควร

ข้อ 4. ห้ามขับรถในเขตชุมชนด้วยความเร็วเกิน 10 กม./ชม.

หมวดที่ 3

มาตรการว่าด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการค้าขาย

ข้อ 1. ห้ามวางของขายเลยขายคาของร้านค้า

ข้อ 2. ห้ามขายของในที่สาธารณะในลักษณะประจำด้วยการตั้งโต๊ะ หลังกระบะรถยนต์และการปูเสื่อ

ข้อ 3. ห้ามต่อเติมสิ่งก่อสร้างรุกล้ำเขตสาธารณะ

ข้อ 4. ห้ามวางสิ่งของกีดขวางทางเท้าและทางสาธารณะ

ข้อ 5. ห้ามตื้อขายของให้นักท่องเที่ยวและห้ามชักชวนบุคคลภายนอกเข้ามา
เร่ขายของ

ข้อ 6. การฝ่าฝืนตามข้อ 1.-ข้อ 5. จะต้องถูกลงโทษด้วยการดักเตือน รื้อถอน
และปรับ ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการ ในกรณีที่การฝ่าฝืน
นั้นได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใช้สถานที่สาธารณะ บุคคลผู้ฝ่าฝืน
นั้นจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมด

หมวดที่ 4

มาตรการว่าด้วยการพัฒนาทั่วไป

ข้อ 1. ครอบครัวใดไม่ร่วมกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านจะต้องถูกปรับวันละ
150 บาท หากเป็นคณะกรรมการจะถูกปรับเป็นสองเท่าคือวันละ
300 บาท

ข้อ 2. ครอบครัวใดไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้จะต้องแจ้งให้คณะกรรมการ
ทราบจะด้วยวาจาหรือด้วยหนังสือก็ได้ กรณียกเว้นมีดังนี้ ป่วย
ติดราชการ ติดประชุม และติดธุระจำเป็นอื่นๆ

ข้อ 3. ครอบครัวที่เข้ามาอาศัยชั่วคราวต้องปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ด้วย

หมวดที่ 5 -

มาตรการว่าด้วยการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม

- ข้อ 1. สมาชิกทุกคนในชุมชนมีหน้าที่ที่จะต้องดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ข้อ 2. ให้ทิ้งขยะเฉพาะที่ที่คณะกรรมการจัดไว้เท่านั้น
- ข้อ 3. ห้ามเผาทำลายวัตถุที่จะก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ เช่น พลาสติก ยางและโฟม เป็นต้น
- ข้อ 4. ห้ามก่อสร้างสิ่งก่อสร้างใดๆ ใกล้ต้นน้ำลำธารหรือหัวน้ำ
- ข้อ 5. ผู้ใดฝ่าฝืนตามข้อ 1.- ข้อ 4. จะถูกลงโทษตามดุลยพินิจของคณะกรรมการ

หมวดที่ 6

มาตรการว่าด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

- ข้อ 1. ห้ามตัดไม้ทำลายป่า
- ข้อ 2. การใช้ไม้ให้ใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น
- ข้อ 3. ห้ามตัดไม้ ลำสัดและเก็บของป่าในบริเวณรอบๆ สำนักสงฆ์ดอยบุญ
- ข้อ 4. ห้ามล่าสัตว์ทุกชนิด ทั้งสัตว์บกและสัตว์น้ำ
- ข้อ 5. ห้ามบุกรุกทำลายป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำกิน
- ข้อ 6. ห้ามใช้สารเคมีที่มีพิษตกค้างสูง
- ข้อ 7. ห้ามขุดเหมืองส่งน้ำเข้าสวน
- ข้อ 8. การส่งน้ำตามท่อให้เป็นไปตามขนาดที่คณะกรรมการกำหนด
- ข้อ 9. ห้ามปล่อยน้ำทิ้งโดยเปล่าประโยชน์
- ข้อ 10. ผู้ใดฝ่าฝืนตามข้อ 1.-ข้อ 9. จะถูกลงโทษตามกฎหมายและ/หรือตามดุลยพินิจของคณะกรรมการ

หมวดที่ 7 .

มาตรการว่าด้วยการควบคุมยาเสพติด

- ข้อ 1. ห้ามจำหน่ายและเสพยาเสพติดในชุมชนบ้านดอยปู่อย่างเด็ดขาด
- ข้อ 2. ผู้ติดยาเสพติดที่มีอายุไม่ถึง 60 ปี จะต้องเข้ารับการบำบัดรักษา หากไม่สามารถเลิกเสพยาเสพติดได้จะต้องถูกเนรเทศให้ออกจากชุมชนบ้านดอยปู่
- ข้อ 3. ผู้ติดยาเสพติดที่มีอายุเกิน 60 ปี อาจจะได้รับ การอนุโลมยกเว้นตามมาตรการข้อ 2.
- ข้อ 4. ผู้ใดฝ่าฝืนตามมาตรการข้อ 1.-ข้อ 2. จะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายหรือตามระเบียบของทางราชการ

หมวดที่ 8

มาตรการว่าด้วยการให้เข้าร้านค้า

- ข้อ 1. ห้ามบุคคลภายนอกเข้ามาเข้าร้านค้าในหมู่บ้านดอยปู่
- ข้อ 2. บุคคลที่จะเข้าร้านค้าได้จะต้องมีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ในหมู่บ้านดอยปู่เกิน 10 ปีแล้วเท่านั้น
- ข้อ 3. การให้เข้าและการเข้าร้านค้า คู่สัญญาจะต้องนำเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการ
- ข้อ 4. ห้ามบุคคลภายนอกเข้ามาหาผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านดอยปู่ โดยที่ผลประโยชน์ไม่ได้ตกแก่ชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม
- ข้อ 5. ผู้ใดฝ่าฝืนตามมาตรการข้อ 1.-ข้อ 4. จะถูกลงโทษตามดุลยพินิจของคณะกรรมการ

หมวดที่ 9 .

มาตรการว่าด้วยการรักษาความสะอาด

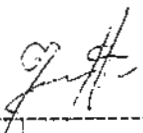
- ข้อ 1. ให้คณะกรรมการจัดตั้งถังขยะตามจุดต่างๆในชุมชน
- ข้อ 2. ทุกครัวเรือนจะต้องรับผิดชอบในการเก็บกวาดขยะในบริเวณหน้าบ้าน
และรอบบ้านของตนเอง
- ข้อ 3. ทุกครัวเรือนจะต้องร่วมกันทำความสะอาดหมู่บ้านเดือนละครั้งตาม
มาตรการว่าด้วยการพัฒนาทั่วไปในหมวดที่ 4
- ข้อ 4. ห้ามเลี้ยงหมูในชุมชนเด็ดขาด ไม่ว่าเลี้ยงขังหรือเลี้ยงปล่อย
- ข้อ 5. ผู้ใดฝ่าฝืนตามมาตรการข้อ 1.-ข้อ 4. จะถูกลงโทษตามดุลยพินิจของ
กรรมการ

หมวดที่ 10

มาตรการว่าด้วยบทลงโทษและการแก้ไขระเบียบชุมชน

- ข้อ 1. การกระทำใดๆที่ปรากฏอย่างชัดแจ้งว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมาย
อาญา ให้ดำเนินการตามกฎหมาย
- ข้อ 2. การกระทำใดๆที่ขัดต่อระเบียบชุมชนนี้และ/หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย
ของชุมชน ให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องใช้ดุลยพินิจในการกำหนด
บทลงโทษตามความเหมาะสมของแต่ละกรณี
- ข้อ 3 ให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบเฉพาะเรื่อง
- ข้อ 4. การแก้ไขและ/หรือเพิ่มเติมระเบียบชุมชนนี้จะกระทำได้ด้วยวิธีการจัด
เวทีชุมชนเท่านั้น

ประกาศ ณ วันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2544

ลงชื่อ _____

(นายไตรภพ แซ่ย่าง)

ผู้ใหญ่บ้านคอยปุย

บ้านดอยปุยหมู่ที่ 11 ตำบลสุเทพ

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

30 มกราคม 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นประธานเปิดเวทีชุมชนวิจัยการท่องเที่ยวบ้านดอยปุย

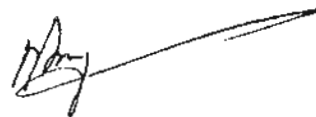
เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุมหนึ่งชุด

ด้วยโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านดอยปุยจะได้จัดเวทีชุมชนชาวบ้านดอยปุยเพื่อร่วมกันหาทางออกในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนบ้านดอยปุยให้เกิดความยั่งยืนด้วยการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ภาคเหนือ (สกว.ภาคเหนือ) และสนับสนุนนักวิชาการจากศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่ (นายสิศักดิ์ ฤทธิเนติกุล)

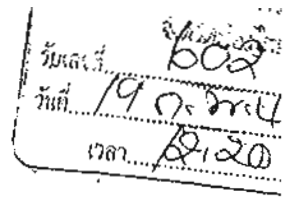
หน่วยงานของท่านมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนชาวเขามาเป็นเวลานาน และมีประสบการณ์ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนพื้นที่สูง (ชุมชนชาวเขา) จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นประธานเปิดเวทีและให้คำแนะนำแก่คณะทำงานของชุมชนบ้านดอยปุยในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2544 เวลา 10.00 น. ณ ห้องประชุมบ้านดอยปุย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดีเช่นเคย

ขอแสดงความนับถือ

(นายยิ่งยศ หวังวงวัฒน์)

ประธานประชาคมชาวบ้านดอยปุย

175 d12 (0.53) 498151

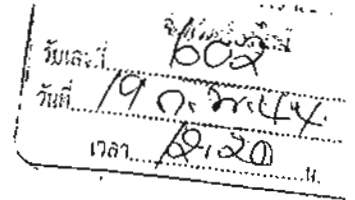

ที่ ทม 1402.1/715

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย

จังหวัดเชียงใหม่ 50290

13 กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ให้ความอนุเคราะห์ทางวิชาการเกี่ยวกับการวิจัยการท่องเที่ยว

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขา

อ้างถึง หนังสือที่ ชม.0029.11/80 ลงวันที่ 15 มกราคม 2544

ตามหนังสือที่อ้างถึง ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ แจ้งว่า ได้จัดโครงการวิจัยท้องถิ่น เรื่อง “การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนชาวม้งบ้านคอยบู่ จังหวัดเชียงใหม่” โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และได้ขอความอนุเคราะห์ไปยังมหาวิทยาลัยแม่โจ้เพื่อสนับสนุนอาจารย์หรือนักวิชาการในการให้คำแนะนำทางวิชาการเกี่ยวกับการวิจัยดังกล่าว ความแจ้งแล้ว นั้น

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พิจารณาแล้วไม่ขัดข้องและยินยอมอนุญาตให้ข้าราชการในสังกัด ดังรายนามต่อไปนี้ คือ

1. นายวิระพล ทองมา ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ตำแหน่ง อาจารย์ สังกัดภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร
 2. นายโชค จรุงคนธ์ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ตำแหน่ง อาจารย์ สังกัดภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร
 3. นายทรงศักดิ์ ภู่น้อย ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ตำแหน่งอาจารย์ สังกัดภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร
- เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำทางวิชาการเกี่ยวกับการวิจัยดังกล่าวข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

เรียน ผอ.ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขา

1. นายวิระพล ทองมา
2. นายโชค จรุงคนธ์
3. นายทรงศักดิ์ ภู่น้อย

ขอแสดงความนับถือ

พญ. วนิดา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิสุทธิ เนียมทรัพย์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้

96 ก.พ. 44

คณะธุรกิจการเกษตร

โทร.(053)498148-9

โทรสาร.(053)498151

ที่ กษ 0712.321/ 225

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
ถนนศรีวิชัย อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ 50200

๒๑ มีนาคม ๒๕๔๔

เรื่อง ขออนุญาตเข้าไปทำการศึกษาค้นคว้าหรือวิจัยทางวิชาการในพื้นที่ป่าไม้

เรียน คุณลลิตก ฤทธิเนติกุล

อ้างถึง หนังสือศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่ ที่ ชม. 0029.11/3080 ลงวันที่ 17
ตุลาคม 2543

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาแบบ กปม.(ว).04
2. สำเนาเงื่อนไขประกอบการอนุญาต

ตามหนังสือที่อ้างถึง ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่ แจ้งขออนุญาตให้นายลลิตก ฤทธิเนติกุล นักวิชาการเกษตร 7 ว. พร้อมคณะเข้าทำการศึกษาวิจัยในโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น เรื่อง " การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับการอยู่รอดของชุมชนชาวม้งบ้านดอยปุย จังหวัดเชียงใหม่ " บริเวณหมู่บ้านดอยปุย หมู่ที่ 11 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ระยะเวลาดำเนินการ 18 เดือน โดยขอรับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว. ภาคเหนือ) นั้น

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ขอเรียนว่าคณะอนุกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยด้านป่าไม้ และสำนักงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้พิจารณาโครงการดังกล่าวข้างต้นแล้ว ไม่มีมติเห็นควรอนุญาตให้ดำเนินการวิจัยได้ โดยมีเงื่อนไขประกอบการอนุญาต 3 ประการ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

เจ้าพนักงาน...

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและปฏิบัติตามเงื่อนไขประกอบการอนุญาตต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุชัย โคมอภิญญาณ)

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
โทร.(053) 295117

เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 7 ส่วนอุทยานแห่งชาติ
ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

การพิจารณาทำขออนุญาตเข้าไปศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการในพื้นที่ป่าไม้

กิ่งโครงการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับการอยู่รอดของชุมชนเขว้าง บ้านดงขี้ปูน จังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ 1 ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวิชาการด้านป่าไม้

วันที่รับเรื่อง 3 พฤศจิกายน 2543

การดำเนินการ ส่งไปประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยด้านป่าไม้ วันที่ พฤศจิกายน 2543

ลงชื่อ _____
 (นางจตุรณี วงศ์ข้าหลวง)
 นักวิทยาศาสตร์ อ.ว.

ส่วนที่ 2 การพิจารณาความเหมาะสมทางด้านวิชาการ (คณะอนุกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยด้านป่าไม้) เร
 วันที่รับเรื่อง _____

ความเห็น _____
 1. เห็นชอบ อนุมัติ 17/11/2543
 2. เห็นชอบ อนุมัติ 17/11/2543

ลงชื่อ _____
 (นายสมชาย นาคะวิเศษ)
 (ประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยด้านป่าไม้)

ส่วนที่ 3 การพิจารณาความเหมาะสมโดยหน่วยงานเจ้าของพื้นที่

หน่วยงานที่พิจารณา สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

วันที่รับเรื่อง 18 ธันวาคม 2543

ความเห็น เห็นชอบความเหมาะสมและเงื่อนไขประกอบการขออนุญาตของคณะอนุกรรมการพิจารณาโครงการ
 วิจัยด้านป่าไม้ทุกประการ และการปรับเปลี่ยนชื่อโครงการใหม่

ลงชื่อ _____
 (นายชวาล ทักติกรณ์)
 ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ส่วนที่ 4 การอนุญาต

สรุปข้อคิดเห็น _____

_____ (นางสาวอรรณพ อรรณพ)
 (นางสาวอรรณพ อรรณพ)

วันที่ 17/11/2543

อนุญาต

กำกับดูแล

_____ (นายสมชาย นาคะวิเศษ)
 (ประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยด้านป่าไม้)

_____ (นายสมชาย นาคะวิเศษ)
 (ประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยด้านป่าไม้)

_____ (นายสมชาย นาคะวิเศษ)
 (ประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยด้านป่าไม้)

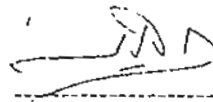
เงื่อนไขประกอบการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการใน
พื้นที่ความรับผิดชอบของกรมป่าไม้

ชื่อโครงการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับการอยู่รอดของชุมชนชาวม้ง บ้านคอบปุย จังหวัดเชียงใหม่

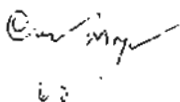
หัวหน้าโครงการ นายสิริศักดิ์ ฤทธิเนติกุล

เงื่อนไขประกอบการขออนุญาต

1. เปลี่ยนชื่อโครงการเป็น “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการอยู่รอดของชุมชนชาวม้ง บ้านคอบปุย อุทยานแห่งชาติคอบสอพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่”
2. ต้องปฏิบัติตามระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการเข้าไปศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการในพื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. 2542
3. ต้องปฏิบัติตามระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2533

(นายปลอดประสพ สุรัสวดี)
อธิบดีกรมป่าไม้

๒๖

สำเนาถูกต้อง

นายสมศักดิ์ ปานมงคล
นาย/นาง/นางสาว/นาย/นางสาว/นาย/นางสาว

แผนปฏิบัติการ

1

ช่วงที่..... 1

คำดำเนินการวิจัย.....หาในการท่องเที่ยวของเขา

ที่	กิจกรรม	กระบวนการ / เครื่องมือ	ผลที่ได้ / ตัวชี้วัด	ช่วงเวลา	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
1	การจัดเวที	1. เตรียมเอกสาร 2. ประสานงาน 3. เตรียมสถานที่	1. ทราบจำนวนคน 2. ทราบคำตอบรับจากหน่วยงาน	1-3 ธ.ค. 43 (3 วัน)	ทุกกลุ่มประมาณ 40 คน	24,080	1. นายธิดา ฤทธิ์เดชกุล 2. นายอภัยสิทธิ์ พันธ์ 3. นายชานน พันธ์ 4. นายสุภา ฤทธิ์ 5. นายเสถียร ฤทธิ์ 6. นายจักรกร วิเศษ 7. นายไพฑูรย์ แสง 8. นายอภิชาติ เพ็ญ	รายละเอียด งบประมาณ กิจกรรม 1-2 ปรากฏตาม เอกสารแนบท้าย หมายเลข 1
2.	ศึกษาสถานภาพชุมชน	1. สัมภาษณ์เจ้าของร้าน ระหว่าง ชุมชน และหน่วยงานราชการ ที่..... สนับสนุน 2. วิเคราะห์ชุมชนอย่างมีส่วนร่วม (PRA)	1. ชุมชนและหน่วยงาน มีความเข้าใจใน ภาพรวมของโครงการ 2. ทราบสถานภาพของชุมชน องค์กรหมู่บ้าน - ผังหมู่บ้าน - อาชีพ - รายได้	8 ธ.ค. 43 (1 วัน)				
	3. จัดทำรายงาน		1. มีเอกสาร 2. มองเห็นภาพชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม	12-21 ธ.ค.43 (10 วัน)				
					รวม	24,080		

แผนปฏิบัติการ

ช่วงที่..... 1

1

คำดำเนินการวิจัย... ทำไปการทำงานของเขา.....

ที่	กิจกรรม	กระบวนการ / เครื่องมือ	ผลที่ได้ / ตัวชี้วัด	ช่วงเวลา	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
3.	วิเคราะห์สถานการณ์การทำงาน	1. วิเคราะห์ข้อมูลของอย่างมีส่วนร่วม เฉพาะกลุ่ม	1. สถานภาพของแต่ละกลุ่ม 2. ปัญหาอุปสรรค 3. การแก้ไขที่ได้ดำเนินการไปแล้ว 4. แนวทางการแก้ไขปัญหาในอนาคต	13 - 18 ม.ค.44 (6 วัน)	3.1 กลุ่มของเครือข่าย เชิงวัฒนธรรม 20 คน 3.2 กลุ่มท่องเที่ยว เชิงนิเวศน์ 10 คน 3.3 กลุ่มแม่บ้านและ ร้านค้า 30 คน 3.4 กลุ่มเกษตรกร ออมทรัพย์ เดรดิตยูนิแมม 20 คน 3.5 ร.ร. เจ้าพ่อฯ 20 คน 3.6 กลุ่ม อบต. ผดุงบ. และ ผู้อาวุโส 20 คน	5,740 5,220 8,420 6,320 5,720 5,520	ผู้รับผิดชอบตาม เอกสารแนบท้าย หมายเลข 2-7	รายละเอียด งบประมาณ การเตรียม การ และ กิจกรรม แยกตามกลุ่ม 1 - 6 ปรากฏตามเอกสาร แนบท้ายหมายเลข 2 - 7
	2. จัดทำรายงาน (วิเคราะห์รายบุคคล)	1. มีเอกสาร 2. มองเห็นภาพกลุ่มอย่างเป็น รูปธรรม	18 - 31 ม.ค.44 (13 วัน)		รวม	9,700 46,640		รายละเอียด งบประมาณ จัดทำรายงานวิเคราะห์ รายบุคคลปรากฏตามเอกสาร แนบท้ายหมายเลข 8

แผนปฏิบัติการ
๕

ช่วงที่..... 1

คำถามกรวิจัย..... ทำในการท่องเที่ยวเขา.....

ที่	กิจกรรม	กระบวนการ / เครื่องมือ	ผลที่ได้ / ตัวชี้วัด	ช่วงเวลา	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
4.	การจัดเวทีรวมเครือข่าย	1. เตรียมการประชุม 2. นำเสนอ 3. อภิปราย 4. สรุป	1. ทุกกลุ่มได้รับร่วมกัน 2. ได้ตัวแทนกลุ่ม 3. ได้แนวทางติดต่อสำนักกิจกรรมฟรี	ก.พ. 44 (1 วัน)	ทุกกลุ่ม 40 คน	9,960	1. นายสีศักดิ์ เกตุบัณฑิตกุล 2. นายอึ้งยศ หวังนานา 3. นายอาหะ นังง 4. นางสาว กฤษณ์ 5. นายเคื้อ แซ่ลี 6. นายจักรกร วิไลตา 7. นายไตรภพ แร่อย่าง 8. นายอภิชาติ เพื่อง	รายละเอียดกิจกรรม ที่ 4 ปรากฏตามเอกสารแนบท้ายหมายเลข 9
					รวม	9,960		

แผนปฏิบัติการ

1

ช่วงที่ 1
คำถามการวิจัย : ทำไมการต้องแยกเขา

ที่	กิจกรรม	กระบวนการ / เครื่องมือ	ผลที่ได้ / ตัวชี้วัด	ช่วงเวลา	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
5.	การหาทางออกร่วมกัน ของกลุ่มต่าง ๆ	ทำ ZOPP 1. ขั้นการวางแผนหลักของโครงการ 2. ขั้นการกำหนดแผนปฏิบัติงาน (ค.นพ. วิจารณ์ : 2539 : 150) 3. อาศัยข้อเสนอแนะจากกิจกรรมที่ 4	1. มีวัตถุประสงค์ของแต่ละกลุ่มชัดเจน 2. แต่ละกลุ่มมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน (1 วันจริง) 3. มอบหมายภารกิจให้แต่ละกลุ่มไปปฏิบัติ	ก พ 44	ทุกกลุ่ม 40 คน	9,960	1. นายสีศักดิ์ ฤทธิเมธีกุล 2. นายนิยมยศ ห่วงนาวา 3. นางอานนีย์ นวัง 4. นางศุภา ฤทธิ 5. นายเตือ แซ่ลี 6. นายจักรกร วิลาส 7. นายไตรภพ แซ่ย่าง 8. นายอภิชาติ เตื่อง	1. ทำกิจกรรม ต่อเนื่องถึง ภาคกลางคืน 2. เลี้ยงอาหาร 2 มื้อ 3. รายละเอียด งบประมาณ กิจกรรมที่ 5 ปรากฏตาม เอกสารแนบ ท้ายหมายเลข 10
					รวม	16,960		

แผนปฏิบัติการ
ช่วงที่ 2/1

ช่วงที่ 2/1 (งบประมาณงวดที่ 2) 1 เมษายน – 31 สิงหาคม 2544

คำถามการวิจัย : ทำอะไร และทำอย่างไรไม่ให้การท่องเที่ยวเสียหาย

ที่	กิจกรรม	กระบวนการ / เครื่องมือ	ผลลัพธ์ / ตัวชี้วัด	ช่วงเวลา	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
1.	เตรียมการ	1. เตรียมเอกสาร 2. เตรียมกลุ่ม 3. เตรียมชุมชน 4. ประสานงาน	1. ได้กำหนดการ 2. ได้นื้อหาของ กิจกรรม 3. ได้รับการ อนุญาตจาก หน่วยงาน	1 – 15 เมษายน 2544	1. กลุ่มปกครอง และพัฒนา 2. กลุ่มการศึกษา 3. กลุ่มท่องเที่ยว เชิงนิเวศ 4. กลุ่มท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม 5. กลุ่มสหกรณ์ เครดิตยูเนียน		1. นาย ลีศักดิ์ ฤทธิเนติกุล 2. นาย ยิ่งยศ หวังวนวัฒน์ 3. นาย เสือ นสี 4. นาย จักรธร วิลาศประภัสสร 5. นาย ไตรภพ แซ่อย่าง 6. นาย อภิชาติ เพื่อ่งฟูกิจการ 7. นางสาว หิ หวังวนวัฒน์ 8. นาง สุพา ฤทธิเนติกุล	1. งบประมาณ รวมอยู่ในกิจกรรม ที่ 6 2. กลุ่มสหกรณ์ เครดิตยูเนียน ไม่ ใช้งบประมาณ จากโครงการวิจัย

แผนปฏิบัติการ
ช่วงที่ 2 / 1

ที่	กิจกรรม	กระบวนการ / เครื่องมือ	ผลที่ได้ / ตัวชี้วัด	ช่วงเวลา	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
2.	กิจกรรมกลุ่มปกครอง และพัฒนา	1. ยกสร้างระเบียบชุมชน 2. ทำประชาพิจารณ์ ระเบียบชุมชน 3. แก้ไขระเบียบชุมชน 4. จัดพิมพ์ระเบียบชุมชน 5. ประกาศใช้ระเบียบ	1. ได้ระเบียบ ชุมชน 2. ทำให้ชุมชนมี ระเบียบที่เป็นที่ ยอมรับของคน ในชุมชน	16 – 30 เมษายน 2544	กลุ่มปกครองและ พัฒนา	22,630	1. นาย ลีศักดิ์ ฤทธิเนติกุล 2. นายยิ่งยศ หวั่งฉวีวัฒน์ 3. นายเสื้อ แซ่ลี 4. นายจักรธร วิลาตประภัสสร 5. นายไตรภพ แซ่ย่าง 6. นายอภิชาติ เพื่องฟูกิจการ 7. นางยาหยี หวั่งฉวีวัฒน์ 8. นางสุทา ฤทธิเนติกุล	

แผนปฏิบัติการ
ช่วงที่ 2 / 1

ที่	กิจกรรม	กระบวนการ / เครื่องมือ	ผลลัพธ์ / ตัวชี้วัด	ช่วงเวลา	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
3.	กิจกรรมกลุ่มการเรียนรู้	1. จัดประชุมยกย่องหลัก สูตรท้องถิ่น 2. ปรับปรุงและเขียน หลักสูตรท้องถิ่น 3. จัดพิมพ์หลักสูตรท้องถิ่น	1. ได้หลักสูตร ท้องถิ่นจากภูมิ ปัญญาชนเผ่า 2. สร้างเยาวชน ของชุมชนให้ ได้เรียนรู้ภูมิ ปัญญาชนเผ่า ของตนเอง 3. เป็นการ อนุรักษ์วัฒนธรรม เพื่อการ ท่องเที่ยว	1 – 15 พฤษภาคม 2544	1. คณะครู 2. คณะกรรมการ โรงเรียน 3. ประชาชน บ้าน	12,920	1. นาย ตีติภ ฤทธิ์เนติกุล 2. นายยิ่งยศ หวั่นวัฒนัน 3. นายเสือ แซ่สี 4. นายจักรกร วิลาสประภัสสร 5. นายไตรภพ แซ่ย่าง 6. นายอภิชาติ เพ็ญฟูกิจการ 7. นางยาหยี หวั่นวัฒนัน 8. นางสุทา ฤทธิ์เนติกุล	

แผนปฏิบัติการ
ช่วงที่ 2 / 1

ที่	กิจกรรม	กระบวนการ / เครื่องมือ	ผลที่ได้ / ตัวชี้วัด	ช่วงเวลา	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
4.	กิจกรรมกลุ่มห้องเรียน เชิงนิเวศ	1. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของสวนน้ำตก 2. จัดสร้างและปรับปรุงพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ 3. ปรับปรุงอุทยานสัตว์ ประหลาด	1. ความสะอาด ของสวนน้ำตก 2. ความมี ระเบียบของ พิพิธภัณฑ สถานแห่งชาติ อุทยานสัตว์ ประหลาด 3. มีนักท่องเที่ยว เข้าชม สม่ำเสมอ	1 - 31 พฤษภาคม 2544	กลุ่มห้องเรียน เชิงนิเวศ	10,500	1. นายเสื่อ แซ่ลี 2. นายอภิชาติ เพื่อองฟูกิจการ	กิจกรรมที่กำหนด 15 วัน แต่ให้เสร็จ สิ้น ภายใน 1-30 พฤษภาคม 2544

แผนปฏิบัติการ
ช่วงที่ 2 / 1

ที่	กิจกรรม	กระบวนการ / เครื่องมือ	ผลลัพธ์ / ตัวชี้วัด	ช่วงเวลา	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
7.	กิจกรรมกลุ่มสหกรณ์ ออมทรัพย์เครดิตชุมชน	1. ประสานงาน 2. กระตุ้นให้มีการติด ตามหนี้สิน 3. สร้างความสัมพันธ์ให้ คณะกรรมการมี ความสัมพันธ์กับกลุ่ม อื่นๆ	1. การรวมการมี กำลังใจ 2. สมาชิกเกิด ความเชื่อมั่น ในองค์กร 3. สมาชิกมีความ รับผิดชอบต่อ ตนเองและ องค์กร	1 เมษายน - 31 สิงหาคม 2544	กลุ่มสหกรณ์ออม ทรัพย์เครดิตชุมชน	ไม่ใช้งบ ประมาณ	1. นายเลิศ ฤทธิเนติกุล 2. นายยิ่งยศ หวั่งวันวิวัฒน์	
รวม						152,460		

(หนึ่งแสนห้าหมื่นสองพันสี่ร้อยหกสิบบาทถ้วน)

แผนปฏิบัติการ
๒/๒

ช่วงที่ 2/ช่วงประมาณ จากที่ 3๑ กันยายน - 31 ธันวาคม 2544
คำถามการวิจัย : ทำอะไรและทำอย่างไรไม่ให้การท่องเที่ยวชนเขา

ที่	กิจกรรม	กระบวนการ / เครื่องมือ	ผลที่ได้ / ตัวชี้วัด	ช่วงเวลา	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
1.	เตรียมการ	1. เตรียมกลุ่ม 2. เตรียมชุมชน 3. ประสานงาน หน่วยงานสนับสนุน	1. กลุ่มและชุมชนมีความเข้าใจ 2. หน่วยงานสนับสนุน รับทราบและจัด เจ้าหน้าที่ร่วมงาน	1 - 15 กันยายน - 2544	1. ทุกกลุ่มในชุมชน 2. หน่วยงาน สนับสนุน - กรมป่าไม้ - กรมประมง - สบค.ระหว - สบค.ระหว	10,440	ทีมวิจัย 6 คน พร้อม คณะกรรมการ หมู่บ้าน	งบประมาณรวมอยู่ในกิจกรรมที่ 4
2.	ศึกษาทรัพยากรธรรมชาติ และเส้นทางชมวิเวกของ	1. ทัศนศึกษาบริเวณนิเวศ ธรรมชาติ 2. สำรวจจุดเด่นของ ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3. ถ่ายภาพ 4. ทำแผนที่สังเขป	1. ชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจและ ความตระหนักถึงคุณค่า ของ ทรัพยากรธรรมชาติ 2. ได้แผนที่ทรัพยากร การท่องเที่ยว (Maptour Resources) 3. ชุมชนสามารถต่อยอด การศึกษาและพัฒนาการ ท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง	16 - 30 กันยายน 2544	1. ทุกกลุ่มในชุมชน 2. หน่วยงาน สนับสนุน			

แผนปฏิบัติการ
ช่วงที่ 2 / 1

ที่	กิจกรรม	กระบวนการ / เครื่องมือ	ผลที่ได้ / ตัวชี้วัด	ช่วงเวลา	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
5.	กิจกรรมกลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและกลุ่มแม่บ้าน	1. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและทางเดิน 2. จัดทำและปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ในร่มและกลางแจ้ง 3. สร้างบ้านตัวอย่างกะเหรี่ยง 1 หลัง 4. จัดทำสวนสมุนไพรชนเผ่า 5. จัดตั้งอุปกรณ์ทอผ้า ผ้าตัวขาว โฉมขาว ฯลฯ 6. จัดทำสวนกับชุมชนเพื่อทำผ้าใยถักของ	1. สิ่งแวดล้อมดี 2. มีการแสดงพิพิธภัณฑ์ทั้งในร่มและกลางแจ้ง 3. มีนักท่องเที่ยวเข้าชม สม่ำเสมอและ/หรือเพิ่มขึ้น	1 พฤษภาคม 2544 – 31 สิงหาคม 2544	1. กลุ่มท่องเที่ยว 2 กลุ่มแม่บ้าน	33,250	1. นางสุหาฤทธิ์เนติกุล 2. นางยหาญขวัญวิวัฒน์	1. กำหนดกิจกรรมกลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 25 วัน 2. กำหนดกิจกรรมกลุ่มแม่บ้าน 35 วัน กิจกรรมของทั้ง 2 กลุ่ม เสร็จสมบูรณ์ภายในเวลาที่กำหนดคือ 1 พ.ค. – 31 ต.ค. 44 3. เราจะกำหนดกิจกรรมด้านการเกษตรว่าเป็นวันไหน เดือนไหนไม่ได้ เพราะขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศแต่สามารถกำหนดจำนวนวันได้ตามปริมาณของกิจกรรม

แผนปฏิบัติการ
ช่วงที่ 2 / 1

ที่	กิจกรรม	กระบวนการ / เครื่องมือ	ผลที่ได้ / ตัวชี้วัด	ช่วงเวลา	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
6.	กิจกรรมการประสานงานและติดตามงาน	1. ประสานงานกับทุกกลุ่ม 2. ศักยภาพและรวบรวมข้อมูล 3. กระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติ	1. กลุ่มต่าง ๆ เกิดความตระหนักในงานของตนเอง 2. มีการทำงานประสานงานกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ 3. มีการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอและ/หรือมากขึ้น	1 เมษายน 2544 – 31 สิงหาคม 2544	ทุกกลุ่ม	73,160	1. นายลี้ศักดิ์ ฤทธิ์เนติกุล 2. นายยิ่งยศ หวังวนวัฒน์ 3. นางสุตา ฤทธิ์เนติกุล	รวมค่าวัสดุต่าง ๆ ด้วย

ที่	กิจกรรม	กระบวนการ / เครื่องมือ	ผลที่ได้ / ตัวชี้วัด	ช่วงเวลา	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
3.	ศึกษาทรัพยากรธรรมชาติและเส้นทางเดินป่าดูนกทางทิศเหนือ	1. พั่นศึกษาระบบนิเวศธรรมชาติ 2. สำรวจจุดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3. ถ่ายภาพ 4. ทำแผนที่เส้นทาง	1. ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ 2. ได้แผนที่ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Mapping Resources) 3. ชุมชนสามารถถอดถอดการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง 1. ชุมชนเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากการวิจัย	16 - 30 กันยายน - 2544	1. ทุกกลุ่มในชุมชน 2. หน่วยงานสนับสนุน	10,440	ทีมวิจัย 6 คน พร้อม กรรมการหมู่บ้าน	
4.	กิจกรรมประสานงานและวิชาการ	- ติดต่อบริษัทงานและถอดบทเรียนร่วม - ศึกษาเอกสาร - รายงานความก้าวหน้า - ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ - ปรับปรุงและจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์	1. ชุมชนเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากการวิจัย 2. ชุมชนมีความรู้พื้นฐานอย่างกว้างขวางและสามารถศึกษาและพัฒนาต่อยอดได้ด้วยตนเองในหลายๆ มิติ 3. ได้เอกสารรายงานการวิจัยที่เป็นองค์ความรู้เผยแพร่ต่อสาธารณชน	1 ต.ค. 44 - 31 ธ.ค. 44	1. หัวหน้าโครงการ 2. ทีมงานวิจัย 3. หน่วยงานสนับสนุนในฐานะที่ปรึกษาและแหล่งข้อมูลทางวิชาการ - มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - กรมป่าไม้	49,020	ทีมงานวิจัยทั้ง 6 คน	1. ดูรายละเอียดเอกสารการศาคการ ภาววิจัยงบประมาณ 2. การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์จะต้องส่งหน่วยงานสนับสนุนด้วยจึงต้องจัดทำงบประมาณให้เพียงพอสำหรับส่วนนี้
รวมงบประมาณทั้งสิ้น						69,900	(ยกเว้นค่าตอบแทนวิทยากร)	

สรุปบทเรียนจากการวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการอยู่รอดของ
ชุมชนชาวม้งบ้านดอยปุย อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นายลลิตก ฤทธิ์เนติกุล
นักวิชาการเกษตร 7 ว

ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่
กองส่งเสริมชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

เอกสารประกอบการประชุมสรุปบทเรียนโครงการวิจัย
“ชุดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” ภายใต้การสนับสนุน
ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.ภาค)
วันที่ 25-26 มกราคม 2545

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการอยู่รอดของ
ชุมชนชาวม้งบ้านดอยปู่ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ

1. เพื่อศึกษาวิจัยหาองค์ความรู้ในการฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยว และการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. เพื่อสร้างกระบวนการในการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนและองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนา และใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนโดยตรง และต่อประเทศชาติโดยรวม

คำถามหลักของการวิจัย

แนวทางในการพัฒนาและการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนชาวม้งบ้านดอยปู่ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพื่อประโยชน์สูงสุดนั้นเป็นอย่างไร

เงื่อนไขสำคัญของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ในชุมชนชาวม้งบ้านดอยปู่ มีองค์กรต่าง ๆ หลายองค์กร เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน เช่น เพื่อการปกครองและพัฒนา เพื่อการศึกษา เพื่อการลงทุน และเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว องค์กรต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องร่วมมือร่วมใจกันคิดหาทางในการพัฒนา หรือกำหนดวิถีชีวิตของชุมชนอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบัน

บทเรียนที่ได้จากการดำเนินโครงการวิจัย

1. ด้านพื้นที่ / ฐานทรัพยากรของชุมชน ชุมชนชาวม้งบ้านดอยปู่ตั้งขึ้นราว ๆ ปี 2490-2492 โดยอพยพมาจากอำเภอแมริม อำเภอแม่แตงและอำเภอฝาง อันเนื่องมาจากการเดินทัพของกองทัพญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปีพ.ศ. 2512 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้จัดตั้งโครงการหลวง ชาวเขาขึ้นโดยมีสวนสองแสนที่บ้านดอยปู่ เป็นแหล่งทดลองพืชเมืองหนาวนานาชนิด ทำให้หมู่บ้านดอยปู่กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คึกคักขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้มีผู้คนต่างเผ่าพันธุ์จากที่อื่น ๆ อพยพเข้ามากว้านซื้อที่ดินและร้านค้าจากชาวม้งและชาวจีนฮ่อ ปัจจุบันชุมชนบ้านดอยปู่ประกอบ

ด้วยประชากร 6 เผ่า ได้แก่ ม้ง จีนฮ่อ กะเหรี่ยง คินเมื่อง เนปาล และญีปุ่น 134 ครัวเรือน 1,391 คน

ชุมชนบ้านดอยปุยตั้งอยู่หมู่ที่ 11 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 30 กิโลเมตร การเดินทางเข้าสู่หมู่บ้านดอยปุย เริ่มจากตัวเมืองเชียงใหม่ มุ่งหน้าไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ผ่านสวนสัตว์เชียงใหม่ น้ำตกห้วยแก้ว วัดพระธาตุดอยสุเทพ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์และบ้านดอยปุย

สำหรับฐานทรัพยากรของชุมชนนั้น นอกจากตลอดเส้นทางจากตัวเมืองเชียงใหม่ถึงชุมชนบ้านดอยปุย จะผ่านแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ ของเมืองเชียงใหม่แล้วภายในชุมชนบ้านดอยปุยและรอบ ๆ ชุมชนยังมีทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว ดังนี้

ก. ทรัพยากรชุมชน ชุมชนชาวม้งบ้านดอยปุยได้จัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ดังนี้

- 1) กลุ่มปกครองและพัฒนา
- 2) กลุ่มการศึกษา
- 3) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- 4) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 5) กลุ่มแม่บ้าน
- 6) กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์เครดิตยูเนียน
- 7) กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน

ข. ทรัพยากรธรรมชาติ ผืนป่าทางทิศเหนือของหมู่บ้านดอยปุย เป็นป่ารุ่นสองที่ได้รับ การฟื้นฟูขึ้นมาจากไร่ผืนเก่า โดยชุมชนชาวบ้านดอยปุย เป็นผืนป่าที่มีความสวยงาม มีจุดชมทิวทัศน์ ด้รอบทิศ มีหินประหลาดที่คล้ายกับกลองและเครื่องมืออื่น ๆ ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมของชาวม้ง จุณนี้จึงน่าจะได้รับการเผยแพร่และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ

2. กระบวนการเรียนรู้

ก. ขั้นตอนการหาคำถามการวิจัย เป็นขั้นตอนการศึกษาชุมชน โดยหัวหน้าโครงการได้ ชักชวนผู้นำชุมชนสองคน คือ ผู้ใหญ่บ้านและประธานประชาคมชาวบ้านมาร่วมหารือ ซึ่งขั้นตอนนี้ได้ ดำเนินการดังต่อไปนี้ (อิงหลักการขั้นตอนของ ZOPP)

- 1) วิเคราะห์บุคคลที่จะชวนมาร่วมทีมงานวิจัย
- 2) วิเคราะห์องค์การที่เกี่ยวข้องกับโครงการ จากนั้นทีมงานวิจัยทั้งหมดจึงได้มาทำ

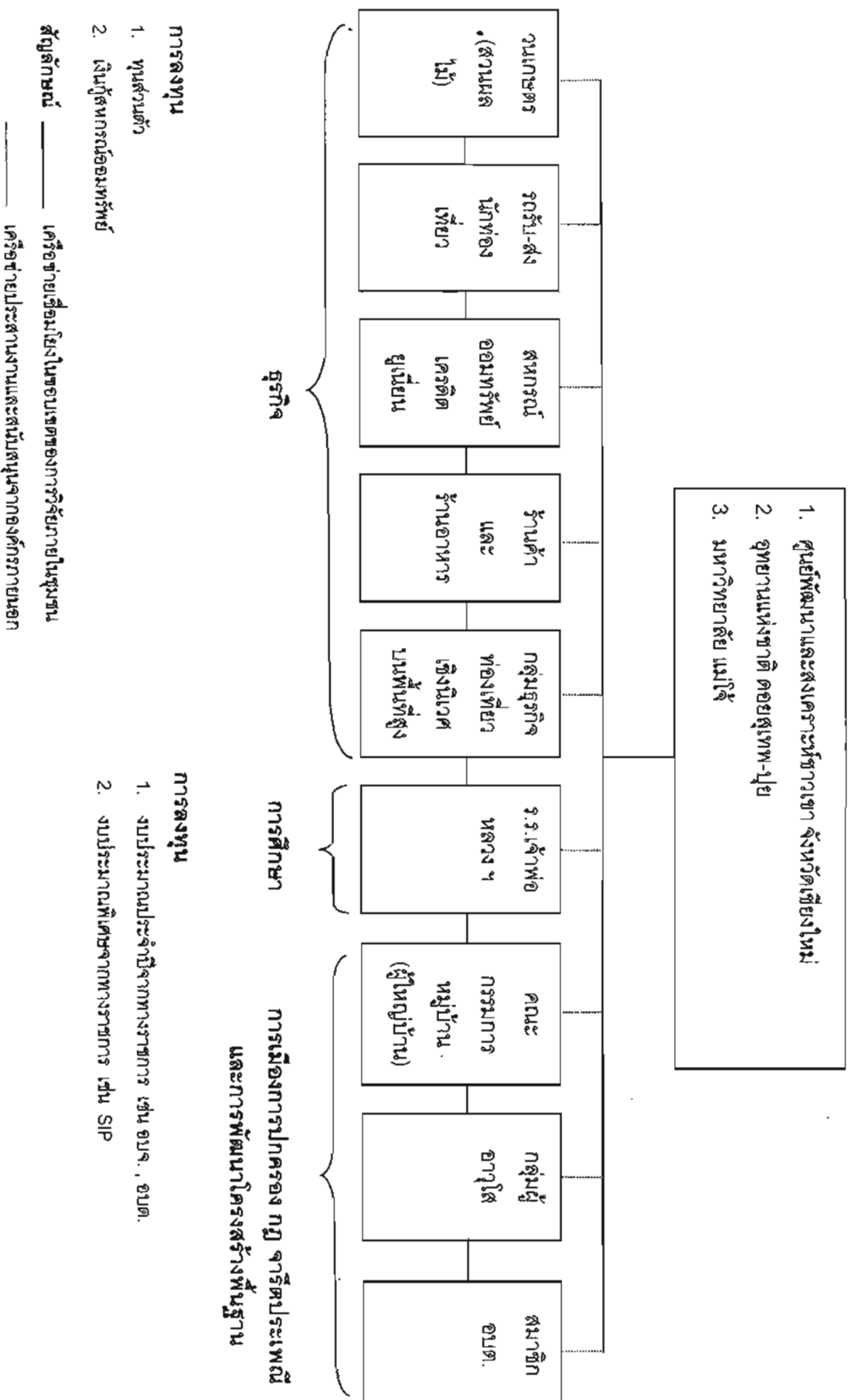
การศึกษาชุมชน โดยวิธีการ PRA (Participatory Rural Appraisal)

ข. ขั้นตอนการพัฒนาโครงการ นับว่าเป็นช่วงเริ่มต้นของการปฏิบัติการวิจัยช่วงที่ 1 ด้วย ดำเนินการโดยการจัดเวทีชุมชนเชิญผู้เข้าร่วมเวที ดังนี้

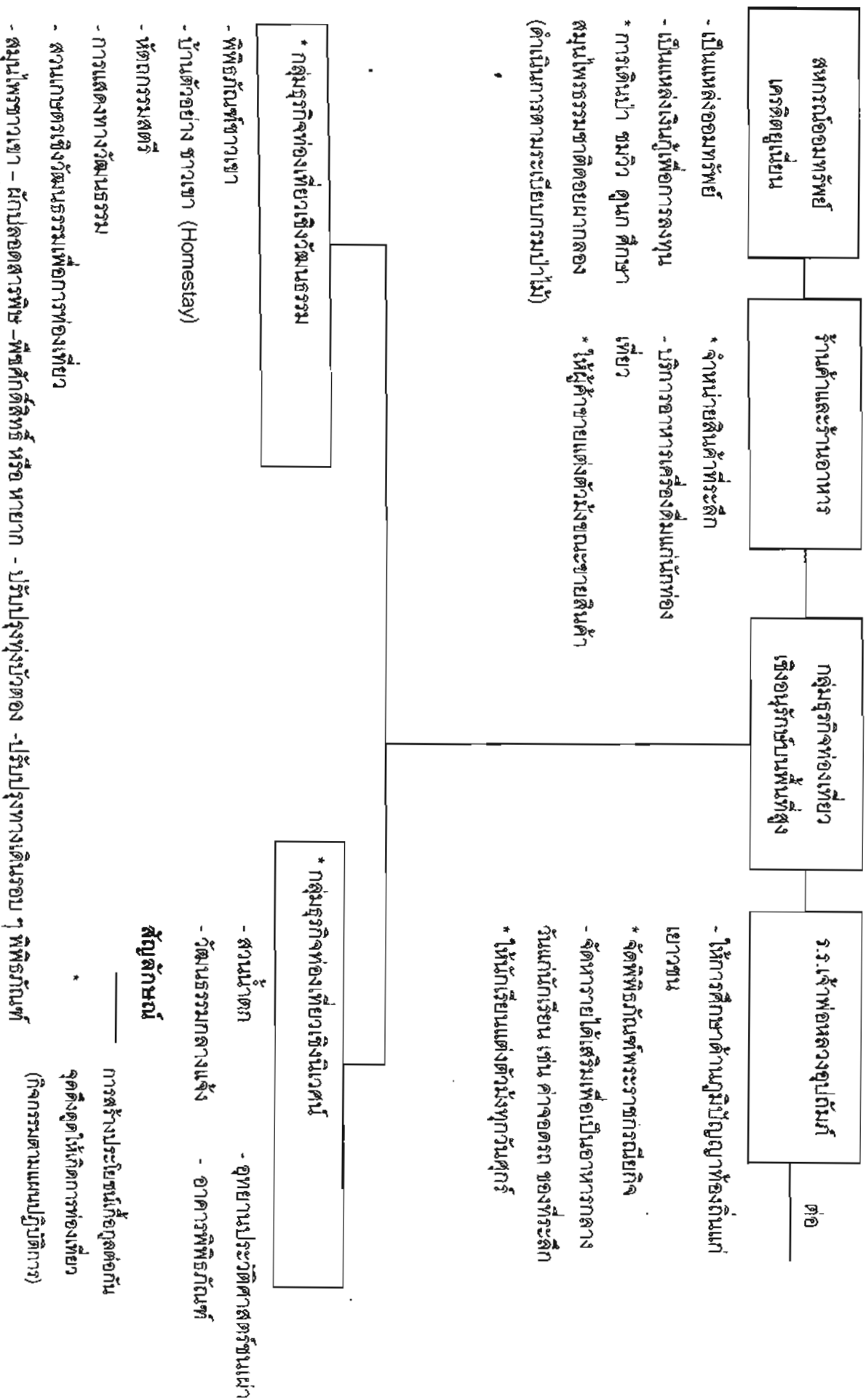
- 1) ทีมนักวิจัย
- 2) ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.ภาค)
- 3) ผู้แทนองค์กรชุมชนได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. ผู้นำอาสาประจำตระกูลต่าง ๆ
- 4) ผู้แทนองค์กรธุรกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ

จากการดำเนินการทั้งสองขั้นตอนนี้ (ก.และข.) ทำให้ทราบเครือข่ายองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน (แผนผังที่ 1) และภารกิจหรือกิจกรรมขององค์กรที่สมควรเข้ามาอยู่ในขอบเขตของการวิจัย (แผนผังที่ 2) กระบวนการวิจัยและพัฒนาในภาพรวม (แผนผังที่ 3 และ 4)

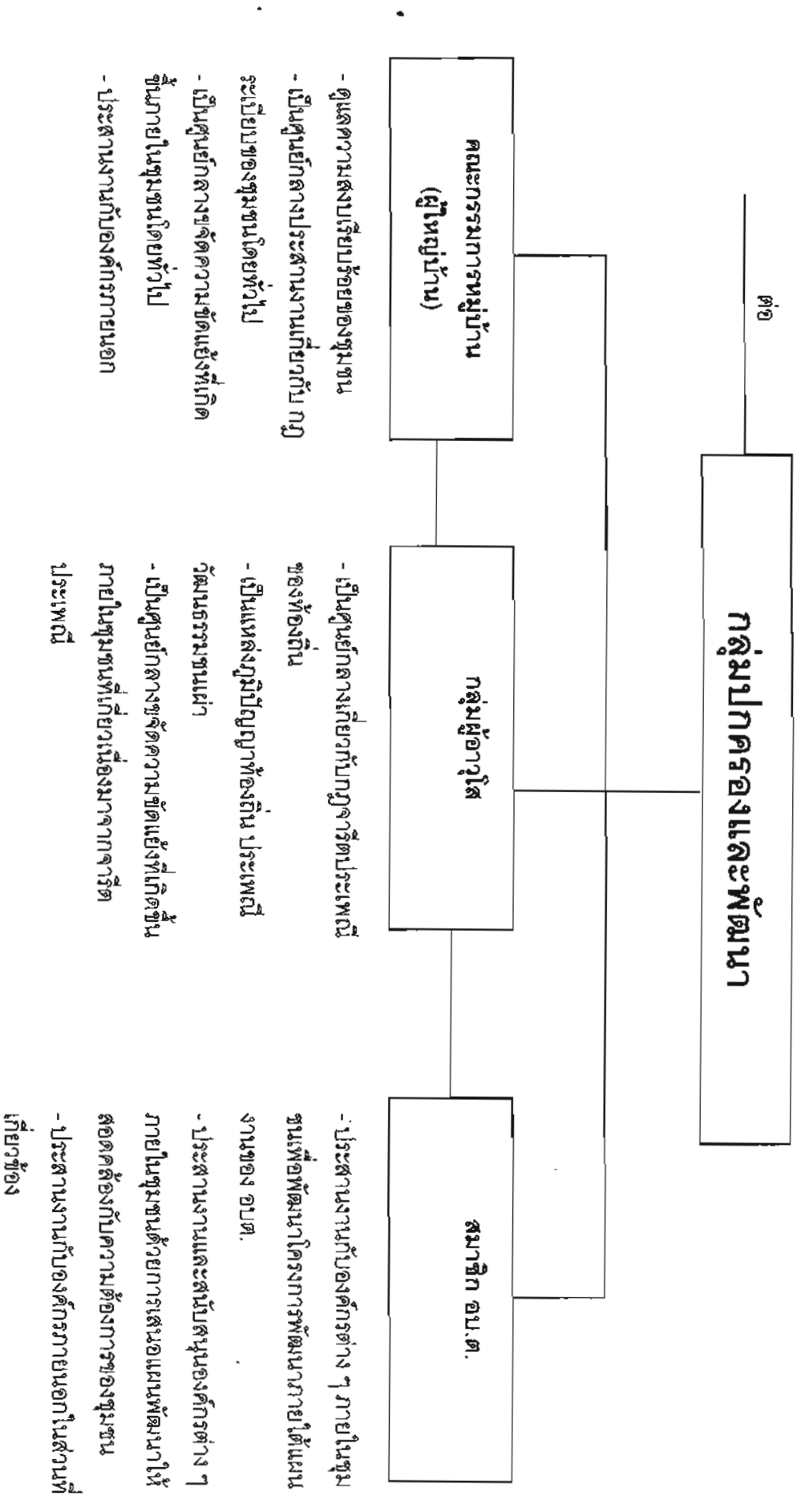
แผนผังที่ 1 ความสัมพันธ์องค์การภายนอกและองค์การภายในชุมชนบ้านคอเป๋ย

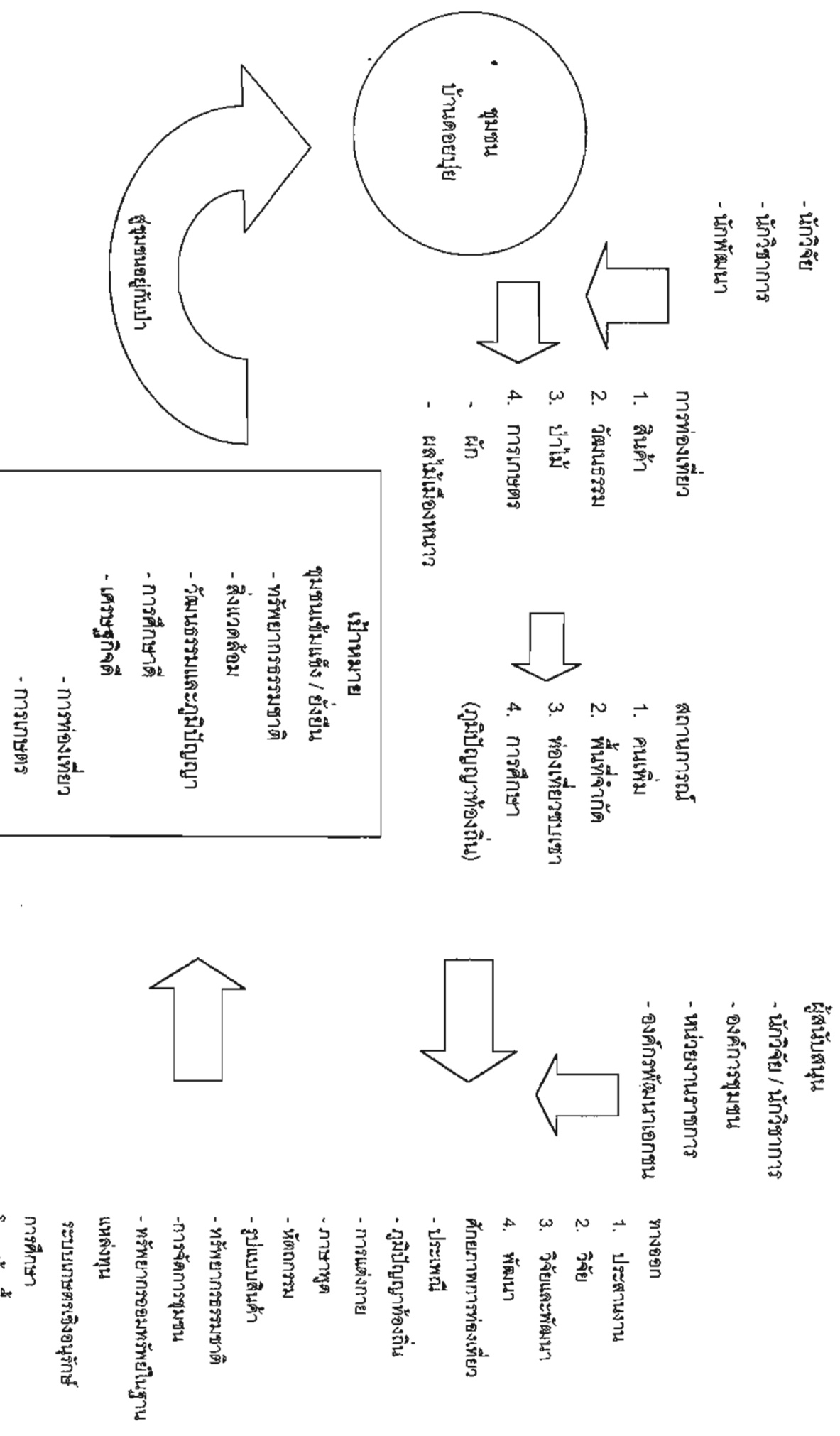
แผนผังที่ 2 องค์การเครือข่ายและกิจกรรมในขอบเขตการวิจัย

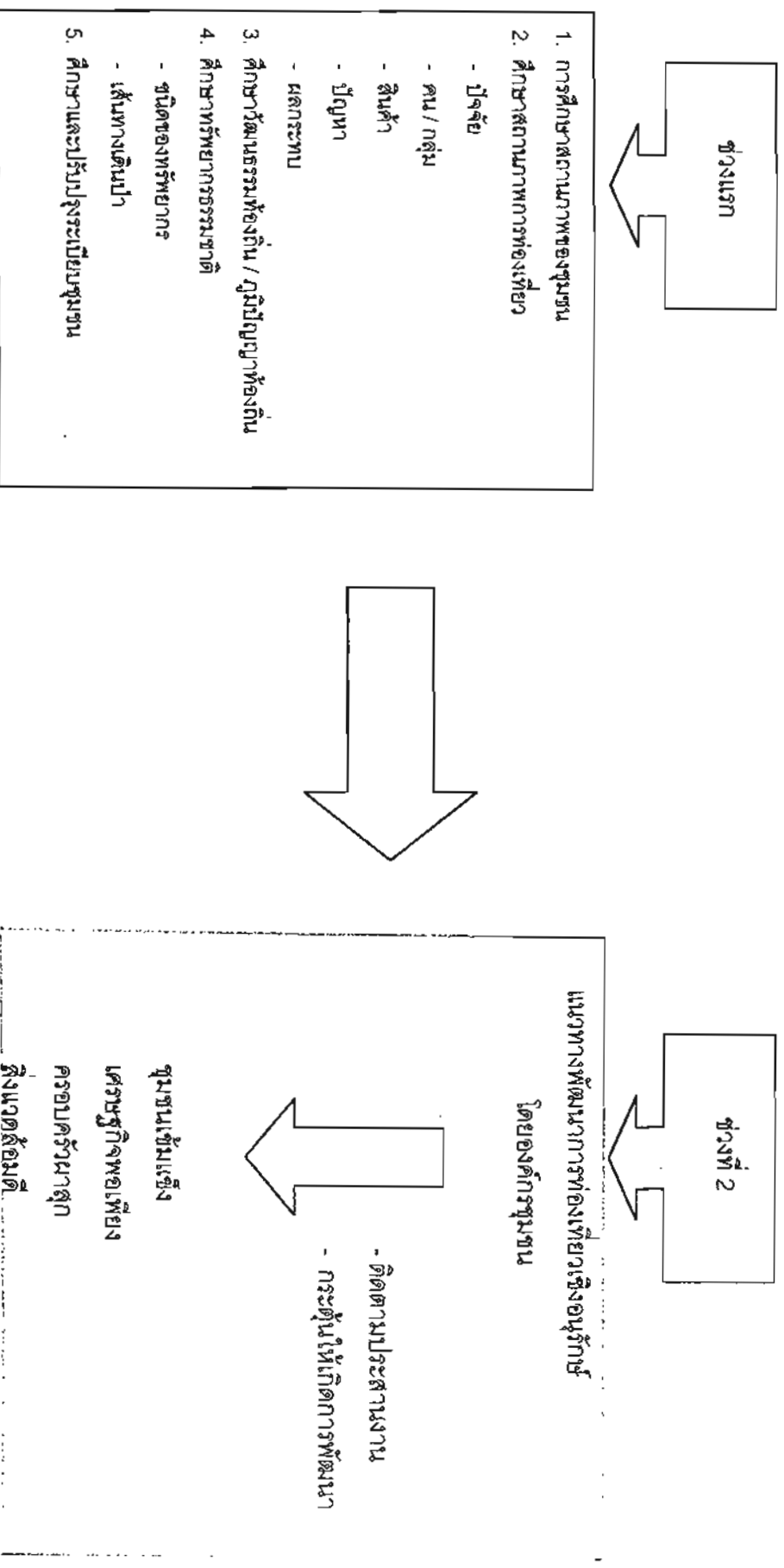
แผนผังที่ 2 (ต่อ)

แผนผังที่ 3 กระบวนการวิจัยและพัฒนา

แผนผังที่ 4 แนวทางปฏิบัติการศึกษาฟื้นฟู

ค. ขั้นตอนการเสนอโครงการและประสานงาน หัวหน้าโครงการจัดทำแผนปฏิบัติการ นำเสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.ภาค) เพื่อขอรับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัย ขออนุญาตกรมป่าไม้ตามระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการเข้าไปศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการในพื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. 2542 และขออนุญาตกรมประมงกระทรวงมหาดไทยตามระเบียบกรมประมงกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การดำเนินงานวิจัยของกรมประมง พ.ศ. 2541 ซึ่งทั้งสามหน่วยงานได้อนุญาตโครงการตามที่คณะนักวิจัยเสนอในเวลาไม่ช้านัก

สำหรับกระบวนการเรียนรู้ นั้น เป็นการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการจัดเวทีเสวนากลุ่มต่าง ๆ การจัดประชาพิจารณ์ (Public Hearing) และการสัมภาษณ์บุคคลอย่างเจาะลึก (Indepth Interview) ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมาจาก การมีส่วนร่วม ของชุมชนในทุกขั้นตอน

บทเรียนที่ทีมงานวิจัยและสมาชิกในชุมชนได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยมีดังนี้

(1) สมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน การร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน และการหาทางในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนา

(2) องค์กรต่าง ๆ ในชุมชนที่เมื่อก่อนต่างคนต่างทำงานได้เรียนรู้ว่าชุมชนการทองเที่ยวจะเข้มแข็งได้นั้น ทุกองค์กรจะต้องมาร่วมมือกันทำงานในระบบเครือข่าย โดยแบ่งหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละองค์กร

(3) สมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้ในการร่างระเบียบชุมชน หลักสูตรท้องถิ่นและระเบียบของแต่ละองค์กร ทำให้การทองเที่ยวเป็นไปอย่างค่อนข้างราบรื่น สมาชิกในชุมชนทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบต่าง ๆ ดังนั้นจึงเป็นการง่ายในการใช้บังคับ ผลก็คือทำให้ชุมชนมีระเบียบมากขึ้นอย่างทันตาเห็น

(4) จากการใช้ระเบียบชุมชนและการพัฒนาองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะแหล่งทองเที่ยวในชุมชนทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้าไปทองเที่ยวอย่างสม่ำเสมอในวันปกติวันละประมาณ 400-700 คน และทองเที่ยวอย่างหนาแน่นในวันหยุดและวันเทศกาลประมาณวันละ 1,500 - 2,000 คน จากการเก็บข้อมูลล่าสุดคือเฉพาะเดือนธันวาคม 2544 มีรายได้ดังนี้

1. กลุ่มทองเที่ยวเชิงนิเวศ (สวนน้ำตก) มีผู้เข้าร่วมหุ้น 6 ครอบครัว ได้ครอบครัวละ 25,000 บาท (เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว) ดังนั้นรายได้ทั้งหมดจึงน่าจะตกประมาณเดือนละ 120,000-

150,000 บาทต่อเดือนในฤดู High Season และประมาณ 50,000-80,000 บาทต่อเดือนในฤดู Low Season

2. กลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (พิพิธภัณฑ์ชาวเขา) มีผู้เข้าร่วมหุ้น 17 ครอบครัว รายได้ครอบครัวละ 13,000 บาท (หักค่าใช้จ่ายแล้ว 30,000 บาท) รายได้จึงน่าจะอยู่ที่ 150,000-200,000 บาทต่อเดือน ในฤดู High Season หรือในเดือนที่มีเทศกาลประจำปี และ 50,000-80,000 บาทต่อเดือนในฤดู Low Season

จากการที่ชาวบ้านได้มีความรู้ในการจัดการธุรกิจชุมชน 2 แห่งดังกล่าว ทำให้สามารถเลี้ยงดูประชากรโดยตรงถึง 23 ครอบครัว และทำให้ทั้งชุมชนมีรายได้จากผลพลอยได้เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาชมสถานที่ท่องเที่ยวที่คนในชุมชนจัดขึ้นเองทั้งสองแห่ง กลุ่มต่าง ๆ ที่ได้ผลพลอยได้ ดังกล่าวได้แก่

1. ร้านค้าของที่ระลึก
2. ร้านอาหาร
3. ร้านให้นักท่องเที่ยวเช่าเสื้อผ้าชาวเขาถ่ายรูป
4. แฝงลอย
5. เกษตรกร (ผลไม้ พืชผัก)

จากการสำรวจในการวิจัยครั้งนี้ ปี 2544 กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ทั้งหมดในชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวโดยตรงประมาณ 14 ล้านบาทเศษ

(5) คณะนักวิจัยได้เรียนรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชุมชนมาตั้งแต่ยุค 2,600 กว่าปีมาแล้ว ได้แก่ อาวุธชนิดต่าง ๆ สมุนไพร พืชอาหารจากธรรมชาติ และผ้าใยกล้วยงวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อจะทำการอนุรักษ์ฟื้นฟูให้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวต่อไป

(6) สมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้และมีความตระหนักถึงคุณค่าประโยชน์ของทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีต่อตัวเขาทั้งในแง่การดำรงชีพและการใช้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว

3. ข้อสรุป

จากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า การวิจัยท้องถิ่นเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในทุก ๆ ขั้นตอน ซึ่งสามารถสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกในชุมชนเห็นคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรทางวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้ทำให้เขาได้มาซึ่งรายได้ในการเลี้ยงปากท้อง สมาชิกในชุมชนทุกเพศ ทุกวัย ได้เกิดแนวความคิดใหม่ ๆ ในการจัดการและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวต่อยอด หรือแตกแขนงออกไปอย่างไม่มีสิ้นสุด แสดงให้เห็นว่างานวิจัยครั้งนี้ไม่ใช่เรียนรู้และพัฒนาแล้วสิ้นสุด แต่เป็นการจุดประกายให้ชุมชนได้เรียนรู้และมีความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ต่อไปเรื่อย ๆ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นเพียง การเริ่มต้น เท่านั้น

ประวัติและผลงาน หัวหน้าโครงการ

1. ชื่อ นายสีศึก ฤทธิเนติกุล
Mr. Leeseuk Rihnatikul

2. วัน เดือน ปี เกิด
28 สิงหาคม 2499
August, 28, 1956

3. ประวัติการศึกษา

ชั้นประถมศึกษา (2512 – 2514)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จังหวัดตาก โดยทุนรัฐบาลไทย
ชั้นมัธยมศึกษา	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยทุนสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถอภินิหารที่ 2 แห่งสหราชอาณาจักร
ชั้นปริญญาตรี (2520 – 2524)	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาพืชสวน คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยทุนรัฐบาลออสเตรเลีย และ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช
ชั้นปริญญาโท (2536 – 2538)	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยทุนส่วนตัว

4. ประวัติการทำงาน

2525	-เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โครงการปลูกพืชทดแทนและการ ตลาดที่สูงไทยสหประชาชาติ
2526 – 2529	-หัวหน้าหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาบ้านช่างเคี่ยนและ บ้านแม่สาใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
2530 – 2534	-หัวหน้าหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาบ้านขุนวาง จังหวัดเชียงใหม่ -หัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง จังหวัดเชียงใหม่

- 2538 – ปัจจุบัน -นักวิชาการเกษตร ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขา
จังหวัดเชียงใหม่
-หัวหน้างานโครงการพัฒนาอาชีพโดยความช่วยเหลือระหว่าง
ประเทศ
-หัวหน้างานโครงการส่งเสริมการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
-นักวิจัยแห่งชาติ (National Researcher)

5. ผลงานวิจัย

- 2523 – 2524 -อิทธิพลของจิมเบอเรลลิกแอตค การตัดดอกและวันปลูกต่อการผลิต
ไหล สตรอเบอร์รี่พันธุ์ไทโอเก้านภูเขาสูง (กรณีศึกษาปริญญาดริ)
- 2537 – 2538 -ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับระบบการเกษตรกรรมผสมผสานบนที่สูง
ของชาวเขาเผ่าม้งบ้านช่างเตียน – ดอยปุย จังหวัดเชียงใหม่
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)
- 2539 – 2540 1. การมีส่วนร่วมของชาวเขาเผ่าม้งบ้านดอยปุย – ช่างเตียน ในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตอุทยานแห่งชาติ
ดอยสุเทพ – ปุย จังหวัดเชียงใหม่ (ทุน วช.)
2. การปรับตัวกับวิถีชีวิตใหม่ในชุมชนเมืองของชาวเขาเผ่าม้ง : กรณี
ศึกษาเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ (ทุน สวช.)
- 2541 เกษตรทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อครอบครัวผาสุก : กรณี
ศึกษานายหวังที่ 3 เกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งในจังหวัดเชียงใหม่
(ทุนส่วนตัว)
- 2544 1. ผลสำเร็จของการพัฒนาอาชีพชาวม้งบ้านป่าเกี๊ยะ อำเภอสะเมิง
จังหวัดเชียงใหม่ (ทุนกรมประชาสัมพันธ์)
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการอยู่รอดของชุมชนชาวม้งบ้านดอยปุย
อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย จังหวัดเชียงใหม่ (ทุนวิจัยเพื่อท้องถิ่น
สกว.สาขาภาคเหนือ 2544)